

2011-05-26

RIKSSKOGSTAXERINGEN, ÅR 1964

Efterbearbetning av 1964-års Fältinstruktionens PDF-fil

=====

Boksida	Typ	Åtgärd (i PDF-filen mha. Acrobat)
-----	-----	-----
TOC1	anteckn. längst ner	Förtydliga?*
4	oläsbar text: raden börjar med "100-ms-påslag ...", slutar med " och 1:??? 000),' > Notera	
7	anteckning ("se sid 57")	Ev. förtydliga
15	anteckning längst ner	Visa insättn. punkt (röd kryss) +tyda?*
30	röd anteckning	Tydas*
33	dålig tryck	Texttydning?***
37	anteckn. längst ner	Ev. tyda*
46	dålig tryck	Klassisk texttydning **
47	färgkodning	Ange i klartext för ev. s/v utskrift*
50	"s1" (övr diagr.) mkt otydlig	Peka ut och notera*
64	felaktig sidhänvisning	"att i händelse av olycks..."; hänvisn. -> sid 67 bör vara 62. Notera.*

Notera: Överhuvudtagit kan oläsbar text oftast läsas lättare genom att du kopiera texten, klistra i ett annat program (ex.vis Anteckningar, eller i PDF-Readers sökruta för enstaka ord) och läsa där. Jag har editerat OCR-tolkningen så gott jag kunnat; texten kan vara rätt fast det knappt syns.

-----
* mha. Acrobat Text Box Tool el. dyl.

** copy, paste, läs

1964

Innehållsförteckning

	<u>Sid.</u>
I. <u>LAGETS SAMMANSÄTTNING</u>	
Lagledare, förman o. övrig personal	1
II. <u>FÖRESKRIFTER ANG. TAXERINGENS TEKNISKA UTFÖRANDE</u>	
A. <u>Rikets indelning i regioner och uppdelning av län i länsdelar</u>	1
B. <u>Arealexteriörföringen</u>	
Allmänna anvisningar	2
Arealens fördelning	6
Bonitet	7
Definition av ägoslag	6
Fjäll	7
Huggningsklass	7
Hyggesstorlek och - ålder	9
Inägojord	7
Peridermiumskador	10
Regionernas omfattning	1
Skogsfågel	10
Skogsmark ..	6
Vattentäckt område	6
Återväxtåtgärder	9
Ägargrupper	8
Ägoslag	6
Övrig mark	7
C. <u>Stubbinventeringsinstruktion</u>	
Arealredovisning	12
Åverkningsssäsonger	12
Beskrivning av stubbytor	13
Kontrollträd	16
Registrering av stubbar	15
Stubbspån ..	16
Utläggning av stubbytor	13
D. <u>Provytetaxeringen</u>	
Allmänna anvisningar	17
Antal ytor	17
Arealredovisning	18
Beståndsform	25
Beståndskaraktärer	22
Bonitet	22

Planta : X vid planta X vid bestånd. kvard. plantant.

	<u>Sid.</u>
Bottenskikt	21
Buskar	19
Fältskikt	19
Huggningsklass	23
Höjd över havet	18
Inägojord	18
Ledväxter	19
Marklutning	19
Slutenhetsgrad	26
Ståndortskaraktärer	18
Stämpling	28
Tidigare huggningar	25
Tillstånd i övrigt	26
Trädbestånd	19
Uppkomstsätt	25
Vegetationsklassifikation	19
Vindexposition	18
Virkesförrådets uppskattning	31
Åldersklass	22
Åtgärdsförslag	27
Återväxtförhållanden	29
Ågargrupp	8
Övrig mark	18
<u>E. Provträd</u>	
Barktjocklek	34
Borrspån	38
Diameter	34
Gallringsanteckning	38
Höjd	34
Klassificering	36
Kottförekomst	35
Krongräns	35
Kvalitetsbedömning	37
Provträdens uttagande	33
Skador	37
Stubbdiameter	36
Toppskott	36
Torrgrensgräns	35
Trädklass	36
Typ av lövträd	38

	<u>Sid.</u>
Underväxt	36
Åldersklass	38
Överståndare	36

B I L A G O R

Definitioner för ägoslagen	40
Skogsmarkens fördeln. å ägargrupper	45
Kartbeteckningar (olika skogsägarkategorier)	47
Mätning av toppskottslängd med kikare	48
Exempel på bestämning av kantträd	49
Höjdmätning av lutande träd	50
Korrektion i $m = c$	51
Tillägg till brösthöjdsålder	52
Framflyttning i meter vid olika lutnings- vinklar m.m.	53
Stämplingsinstruktion	54
Anvisningar för bonitetsklassificering ..	57
Schema för klassificering av myrar	59
Höjdbarometerns användning	59
Bilinstruktion	61
Förfarande vid olycksfall	62
Allmänna administrativa föreskrifter	63
P M ang. observationer o. bedömningsområden m.m. vid förande av provyteprotokoll ..	69

A. Likens indelning i regioner och lästänningar av län i lärodistrikt

- I Norrbottens och Västerbottens län.
- II Västermanlands län, landskapet Västerland samt Härjedalensdelen av Övre Hälsingelans län.
- III Landskapet Härjedalen utan Övre Hälsingelans län samt Gäddede och Kopparbergs län.

Instruktion
för arbetet å marken under

RIKSSKOGSTAXERINGEN

År 1964

1. LAGETS SAMMANSÄTTNING

Varje arbetslag (taxeringslag) ledes av en lagledare, vilken är ansvarig för lagets arbete.

Övrig personal består vanligtvis av en förman, en kompassförare och klavare samt två linjemätare.

11. FÖRESKRIFTER ANGÅENDE TAXERINGENS TEKNISKA

UTFÖRANDE

Taxeringen sker genom provytetaxering, varjämte arealexteriör förs utefter taxeringslinjerna.

Taxeringslinjerna utgör sidor i de kvadratiske taxeringstrakter, som är utmärkta på lagledarens kartor.

Taxeringstrakterna är orienterade efter de föregående riksskogstaxeringarnas linjesystem, NO-SV i Norrland och Kopparbergs län och Ö-V i övriga delar av landet.

Taxeringstrakterna redovisas med traktsidan som enhet.

A. Ríkets indelning i regioner och uppdelning
av län i länsdelar

Region	I	Norrbottdens och Västerbottdens län.
"	II	Västernorrlands län, landskapet Jämtland samt härjedalsdelen av Övre Ljungadalens kommun.
"	III	Landskapet Härjedalen utom Övre Ljungadalens kommun samt Gävleborgs och Kopparbergs län.

- Region IV Stockholm, Södermanlands, Uppsala, Västmanlands, Värmlands, Örebro, Skaraborgs, Älvsborgs, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar och Östergötlands län.
- " V Gotlands, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus, Hallands och Göteborgs och Bohus län.

Följande länsdelar urskiljas:

- Norrbottnens kustland - Norrbottens lappmark
Västerbottnens " - Västerbottnens "
Angermanland - Medelpad
Härjedalen - Jämtlands landskap - del av Övre Ljungdalens kommun
Hälsingland - Gästrikland
Särna - Idre - övrig del av Kopparbergs län
Dalsland - Västgötadelen av Älvsborgs län
Norra landstingsområdet - Södra landstingsområdet av Kalmar län.

B. Arealexteriörföringen

a. Allmänna anvisningar

Taxeringstrakternas sidlängder är

- 1800 m i reg. I och II norra och mellersta Norrland,
1600 " " " III södra Norrland,
1400 " " " IV Mellansverige
1200 " " " V Sydsverige.

Dessa traktsidor bildar taxeringslinjer, som med tillhjälp av kompass följs å marken och markeras genom en ca 70 m lång släplina.

Är startpunkten svår att bestämma i terrängen, utträses dess läge genom mätning eller syftning från fast punkt, vilken kan fixeras å kartan.

Så ofta tillfälle ges, skall lagledaren med hjälp av kartan kontrollera den å marken gångna linjens läge och riktning. Någon korrektion av eventuellt fel skall ej vidtagas under taxeringen av en traktsida. Synes kompass-

föraren systematiskt avvika från linjen å kartan, skall han beordras följa nytt kompasstreck å nästa traktsida. Till ledning vid sådan ändring meddelas, att en avvikelse från denna linje av omkring 16 m under gångna 1 000 m motsvarar en avvikelse av 1 nygrad.

b. Taxeringstrakternas beteckning

Varje trakt har sin beteckning eller nummer efter ett visst system, t.ex. 345 - 12 - 1. (Första siffergruppen anger linjenumret, andra gruppen området och tredje gruppen taxeringsåret).

De olika traktsidorna benämns efter väderstreck, t.ex. N-sidan, Ö-sidan o.s.v. I Norrland och Kopparbergs län där trakterna är orienterade i linjeriktningen NO-SV tillämpas följande beteckningar:

nordvästra sidan	betecknas	N
nordöstra	" "	O
sydöstra	" "	S
sydvästra	" "	V

c. Sträckmätningen samt sträckornas redovisning

Sträckmätningen utförs utefter släplinan medelst ett 20 m måttband av stål och med användande av mätpinnar.

Den å marken uppmätta sträckan bör vid passerande av å kartan säkert bestämda punkter kontrolleras genom jämförelse med motsvarande sträcka enligt kartan. Någon korrektion görs inte. En tabell för framflyttning vid mätning i kuperad terräng meddelas å sid. 53.

Inom varje traktsida sker mätningen löpande, varvid avstånd över vatten samt över större inägor och impediment fårtas från kartan med mätlinjal. Sådana enbart från kartan uttagna ej taxerade sträckor samt alltid vattentäckt område, som utgör del av taxerad traktsida, stryks under i areal-exteriören. Kring besädd åker vinklas på vanligt sätt.

Taxeringen sker i allmänhet medsols. Alla påslag räknas från traktsidans begynnelsepunkt vid taxering medsols. Slutpunkt blir följaktligen alltid traktsidans ändpunkt räknat medsols. I undantagsfall, då större arbetstekniska fördelar kan vinnas, får taxering ske motsols. Därvid skall påslagsräkningen ske baklänges. Ofta kan det vara fördelaktigt att börja inne på en traktsida, exempelvis där en väg skär sidan.

Om detta sker vid pålslag 750 och taxeringen sker medsols börjar arealexteriören på 750 och fortsätter till slutpålen (1200, 1400 etc.) Resterande del börjar på 0 och slutar på 750. Verkställes taxeringen motsols, börjar arealexteriören på 750 och registreras baklänges till 0. Resterande del börjar på slutpålen (1400, 1600 etc.) och slutar på 750.

Provytans nummer, vilket skall antecknas med romerska siffror i kolumnen för vattentäckt område, skall alltid motsvara de pålslag, som angivits i instruktionen för provytetaxering, oavsett i vilken riktning taxeringen verkställes. Om provyta faller på vattentäckt område får provytans nummer antecknas på följande rad, varvid nästkommande pålslag anges med en rads mellanrum.

Om taxeringen börjar vid landsväg, startas mitt i vägbanan (således förs halva vägens utsträckning i linjeriktningen som avdrag i första avpålningen), likaså vid järnvägar, bäckar, åar och kraftledningsgator, d.v.s. impediment med mera regelbunden bredd.

Då startpunkten vid väg el. dyl. med ledning av arbetskartan ej kan fastställas noggrannare än till närmaste 100-ms-pålslag (kartor i skala 1:50 000 och 1:250 000), skall startpunktens exakta pålslag bestämmas med utgång från dagens datum enligt följande:

På dagar med udda datum ökas 100-ms-pålslaget med ett antal meter som är = 5 x slutsiffran i dagens datum.

på dagar med jämnt datum minskas 100-ms-pålslaget med ett antal meter som är = 5 x slutsiffran i dagens datum.

Innebörden härav framgår av följande tabell.

Sista siffra i Startpålslag vid vägen

dagens datum

0	100-ms-pålslaget	+ 00 m
1	"	+ 05 "
2	"	- 10 "
3	"	+ 15 "
4	"	- 20 "
5	"	+ 25 "
6	"	- 30 "
7	"	+ 35 "
8	"	- 40 "
9	"	+ 45 "

Om det med bestämdhet kan konstateras att traktsidans slutpunkt avviker från den punkt som är markerad på kartan skall flyttning till ny startpunkt ske. Om avvikelserna är obetydliga (< 100 m vid skala 1:10 000 och < 300 m vid skala 1:100 000) skall korrektion ej utföras.

Om korrektion vidtagas då traktsida avslutats, göres anteckning härom i raden för "summa" i anmärkningskolumnen genom angivande av längd och riktning till nästa traktsidas begynnelsepunkt. Så även vid avslutad trakt. Ex. 250 m. SSo

Om den å marken gångna linjesträckan avviker väsentligt från å kartan markerad sträcka, skall den uppgångna linjen inläggas å kartan med blyerts. Samtidigt göres anmärkn. här- om i arealexteriörens anmärkn.kolumn.

Någon registrering å blanketterna av län eller länsdel behöver i regel ej göras under fältarbetet. Endast om en taxeringstrakt ligger i gränsen mellan olika län eller länsdelar skall lagledarna å samtliga blankett r för trakten ange till vilket område uppgifterna å blanketterna höra. Skilda blanketter skall användas för olika län eller länsdelar.

d. Markering i terrängen

Taxeringslinjens läge i terrängen markeras exakt på var 100:e meter med de stickor, som lagen är försedda med.

Där dagens arbete börjar och slutar samt vid passerande av bilväg utsätts en större påle (barkad till övre hälften). Vid sidan härom nedsätts en sticka med påskrift om traktens nr, traktsidans beteckning, påslag, datum, klockslag och lagets nr exempelvis: 345 - 2 - 1, N 120, 17/6 - 64 kl 11¹⁵, lag V.

På stickan vid sista provytan å varje traktsida anges i överensstämmelse med arealexteriören eventuell förflyttning till nästa sidas startpunkt. I åker utsätts inga pålar eller stickor.

Alla stickor skall vändas så, att texten är synlig från det håll varifrån laget kommit. Vid väg sätts pålen vid den sida som sist passerades.

Vägpåle utsätts även vid mindre väg eller t.o.m. vid stig, då andra vägar ej förekommer inom trakten,

Då dagens arbete är slut, skall detta anges på pålen (345 - 3 - 1, N 1380, 17/6 - 64 kl. 17¹⁵, lag V.

Slut för dagen.) Dessutom skall avstånd och riktning till slutpunkten anges vid startpunkten, dock ej då sträckan mellan slutpunkt och startpunkt kartmätas.

Om laget under dagen flyttar för att påbörja nästa trakt skall vid slutpunkten en större påle uppsättas varvid anges till vilken trakt laget flyttar. Vidare anges klockslag och datum. Dylik påle eller gärna ett par st. anbringas så att de vid eventuell inspektion lätt kan återfinnas (om möjligt synliga efter bilväg).

e. Arealens fördelning

Allmänna anvisningar

Arealen inom ett 20 m brett bälte, beläget 10 m på vardera sidan om släplinan, fördelas genom uppmätning av taxeringslinjen på femtal meter när. Arealfigurer, som är oregelbundna, skär snett över eller endast berör yttre delar av taxeringsbältet, anges genom avpålning på så sätt att den antecknade arealen (uppmätt längd x 20 ms bredd) svarar mot den verkliga. Härvid anges i arealexteriörens anteckningskolumn "fördelad sträcka".

Arealexteriör förs av lagledaren (bl. T f 1). Å denna fördelas arealen på skilda ägoslag, varjämte skogsmarken fördelas på bonitets- och huggningsklasser. Dessutom skall å arealexteriören registreras skogsägargrupp, hyggesstorlek, hyggesålder och verkställda återväxtåtgärder.

I anmärkningskolumnen anges för huggningsklass fyra olika typer, för diverse mark anges arter. I samma kolumn anges förekomst av skogsfågel.

Ägoslag

Följande ägoslag utskiljs:

1. Vattentäckt område. Om en hel traktsida enbart faller i vatten förs ingen arealexteriör, om däremot någon del av traktsidan utgörs av landareal, förs hela traktsidan i vanlig ordning. Sådana av kartan uttagna sträckor över vatten skall understrykas. I samma kolumn antecknas provytans nr med romersk siffra.
2. Skogsmark med särskilt angivande av hagmark, sumpskog tallhed och övrig skogsmark. Slutenhets -0,4 " ringas".

Råder tveksamhet beträffande viss marks hänförande till skogsmark eller äng, hänförs marken till skogsmark, och i anm.kolumnen antecknas "möjligen äng".

Igenlagda inägor, gamla torpställen o. dyl. som nu användes endast för bete hänförs till kal hagmark, varjämte antecknas "möjligen äng".

Skogsmarken ävensom bestånden fördelas efter okulär bedömning enligt följande grunder (a - b). (Beträffande närmare definitioner i olika avseenden hänvisas till provytetaxeringen.) All skogsmark (även mindre skogsholmar, i allmänhet över 0,25 ha, om de anses hänförliga till skogsmark) skall taxeras.

a) Bonitet: Anges i Jonsons bonitetsklasser på sätt som framgår av arealexteriören. Anvisningar till stöd för boniteringen, se sid 57.

b) Huggningsklass: Redovisas i klasserna A - E i enlighet med anvisningar å sid.23. För huggningsklass E anges dessutom underavdelningar i anmärkn.kolumnen.

3. Fjäll. All mark ovanför den av klimatet betingade mera sammanhängande skogsgränsen redovisas endast som fjäll. Denna redovisning kan ske efter uppmätning å kartan, om ej för orientering taxeringslinjen lämpligen bör uppmätas. Myr mellan skog och fjäll föres till fjäll.

4. Inägor. Åker, tomt, äng, inägobackar. (Uthuggning mot åker hänföres till inägojord.) Skogbeväxt tomt, flygfält och industriområden redovisas skild från övrig inägojord. Vid taxeringen skall registreras förekomsten inom taxeringsbältet av f.d. inägor, varmed menas mark som ej längre brukas som inägojord och som nu utgöres antingen av kalmare eller av mark bevuxen med skog under 20 år. Registreringen sker genom att anteckna "f.d. inäga" i arealexteriörens anm.kolumn å raden för det påslag som avses. Å provyteprotokollet sker anteckningen ovanför "Ägoslag". Registreringen utföres ej om f.d. inägojord är bevuxen med skog äldre än 20 år.

5. Övrig mark (impediment) med underavdelningarna:

- a) berg
- b) fjällbarrskog
- c) myr med underavdelningarna rismosse, starrmosse, kärr. Om myr har varit föremål för torvtäkt, antecknas "torvtäkt" i anm.kolumnen.
- d) flygsandsfält

e) diverse mark med angivelse i anm.kolumnen om arten, t.ex. väg, torvtäkt (myr som för närvarande utnyttjas till torvtäkt), kraftledning, skjutbana,

Diverse mark helt belägen inom inägoområde redovisas dock som inäga. Vägar och järnvägar som ligga i gräns mot inäga hänförs även till inäga.

Kalhuggna rågångar redovisas ej separat utan hänförs till angränsande mark.

Nationalparker och skjutfält taxeras ej.

Beträffande definition av ägoslagen, se sid. 38

Skogsmarkens och övrig marks fördelning å ägargrupper

Följande indelningsgrund skall tillämpas (jfr s. 45).

A. Allmänna skogar: 1 kronoskogar, 2. ecklesiastiska skogar, 3. övriga allmänna skogar (härads- och sockenallmänningar, stadsskogar, skogar under Skogssällskapets förvaltning, kommunsogor, renbetesfjällens skogar, m.fl).

B. Enskilda skogar: 4. aktiebolag, 5. bondesogor, 6. godsogor. Grupperna 5 och 6 benämns övriga enskilda skogar. Skogsägargrupperna är å kartan utmärkta med olika kantfärg (se beteckningsschema sid.47). Beträffande Norrland Kopparbergs län samt övre Värmland observeras att alla övriga enskilda skogar förs till 5. bondesogor. (Ägargrupper se sid.45).

Till ägargrupp 0. obestämd hänförs järnvägar och vägar. Dock skola vägar och järnvägar, som är belägna inom inägoområden eller utgör gräns för inägoområde hänförs till inägor och sålunda ej redovisas med hänsyn till ägare.

Kraftledningsgator hänförs till samma ägargrupp som angränsande mark; likaså mindre skjutbanor. Kraftledningsgator och vägar bör alltså ej redovisas i en gemensam sträcka, utan delas upp så att de kan hänförs till sina rätta ägargrupper. I händelse gator upphuggits i skogen och dess gator kan bedömas avse vägar eller kraftledningar hänförs marken till div.imp. Upphuggningar, som gjorts efter en sträcka som tydligen ej kommer att nyttjas för detta ändamål (p.g.a. felstakning eller nedlagda kraftledningar) redovisas som kalmark.

I händelse en å kartan angiven rågång ej kan återfinnas

å marken, skall den linjesträcka, som är belägen inom 50 ms avstånd från det enligt kartan beräknade läget av rågången även anges som 0. å arealexteriören.

Överensstämmer ej rågångens läge med vad som angivits å kartan, skall rågångens rätta läge markeras å kartan. Arbetskartan äger vitsord framför översiktskartan.

Råder tveksamhet beträffande ägare bör förhållandet om möjligt utredas i orten.

Hyggesstorlek och hyggesålder

Å arealexteriören anges hyggesstorlek och hyggesålder för huggningsklass A med följande codesiffror. Storlek: upp till 1 ha (0), 1 - 4 ha (1), 5 - 9 ha (2) och över 10 ha (3). I den mån det är möjligt att skilja hyggesarealen på ägargrupper skall hyggets omfattning avse samma ägargrupp som redovisats i arealexteriören. Delas hygge i arealexteriören genom avpålning för t.ex. bonitet, utskjutande skogsudde el.dyl. anges den sammanlagda hyggesstorleken för alla avpålningarna. Markering härav sker genom klammer för de rader hygget avser. Aldern anges i följande klasser: 0 - 2 år (1) 3 - 5 år (2), samt 6 år och äldre (3).

Liksom vid stubbinventeringen skall vegetationsperiodens början vara gräns för åldersbestämningen.

Vägledande för hyggets ålder kan vara antalet toppskott med tydlig reaktion på å hygget eventuellt befintliga enstaka plantor eller marbuskar. Detta ger i allmänhet en anvisning om hur gammalt hygget minst kan anses vara. Stubbarnas utseende och risets förmultning får i övrigt vara vägledande.

Återväxtåtgärder

I kolumnerna för verkställda återväxtåtgärder korsas vederbörande åtgärds-kolumn. Den säsong åtgärden hänför sig till markeras med enkelkors för innevarande säsong, dubbelkorsas för föregående och tre kors för tidigare. Säsongerna avser här kalenderår i motsats till "avverkningssäsongerna" och hyggesålder som avser "vegetationsår" Tidigare säsong omfattar sålunda kalenderåret två år före taxeringsåret.

I vissa fall kan olika åtgärder vara företagna under de säsonger, som redovisas. År alla tre säsongerna representerade redovisas endast tidigare och föregående.

Förekommer olika åtgärder under samma säsong får endast kombinationen bränning med markberedning, bränning med sådd eller bränning med plantering redovisas. Kolumnen för de kombinerade åtgärderna skall härvid korsas. Förekomma bränning under en säsong och markberedning, sådd eller plantering under en annan säsong korsas åter igen kolumnerna för de enskilda åtgärderna. Kolumnen "Ingen åtgärd" skall markeras med ett kors, där ingen av angivna åtgärder är vidtagen.

Plantröjning avser bestånd upp till 3 ms medelhöjd å härskande träd i det kvarvarande beståndet.

I en korsad ruta får icke något avdrag för impediment eller inägor anges. I sådant fall verkställas avpålning.

Skogsfågel

Registrering av tjäder (tj) och orre (o) skall utföras i anm.kolumnen enligt följande:

1) Enstaka äldre fåglar

Härvid anges antal, art och kön. Ex. tjädertupp 2 st. = tj tupp 2, orrhöna 1 st. = o höna 1.

2) Reden. " " antal, ägg och art. Ex tj rede 7 st.

3) Kullar " " antal, ungfågel jämte ev. förekomst av höna samt art. Ex. tjäderkull om 7 ungar utan höna = tj 0+7, orrkull med höna = o 1+7.

Är kullarna så stora att äldre höna ej kan urskiljas, anges endast sammanlagda antalet fåglar i kullen. Ex. tj 8. Registreringen skall ske oberoende av bältesbredden.

Något påslag för iakttagelser av tjäder och orre behöver ej antecknas, men registreringen skall ske på raden för den avpålning, inom vilken iakttagelsen gjorts. Denna sträcka får dock ej vara delad för olika ägoslag.

Peridermiumskador

Sporer av blåsröst skall insamlas under tiden juni - 15 juli vid torr väderlek. Sporpulvret i så stor mängd som bekvämligen kan erhållas, lägges i ett papper, som hopvik't stoppas i ett kuvert och snarast insändes till

Skogshögskolan, institutionen för skogsbotanik. Spor-
pulver från olika träd får ej blandas. A kuvertet anges
"Peridermium". A det hopvikta papperet anges datum för
insamlingen samt fyndortens läge. Anträffas sporerna
under taxeringens gång, anges taxeringstraktens beteck-
ning. I annat fall anges fyndorten med ledning av kartan.

mark eller på övrig mark och lödger. Rista ytan i varje
traktens, som samtidigt kommer att utgöra ordinarie
ytayta, fördelade med 20 x flera stora 100-m-pålar.

Registreringen görs i stubbinventeringsprotokollet
i raden "Antal 10-delar av ytan". Är ytan i sin helhet
belägen på skogsmark eller på övrig mark och lödger an-
tecknas 0 i raden för resp. skogslag. Är ytan delad på
dessa skogslag, anges det antal 10-delar, som ytan utgör
av respektive skogslag. Summa 10-delar vid varje 100-m-påle
bör bli 10 utom om en del av ytan är belägen på vatten,
vilken del ej registreras. Är ytan i sin helhet belägen
på vatten korras kolonnerna.

b. Stubbinventering

1. Registrering av avverkningsgrupp

Vid varje 100-m-påle skall observation göras om av-
verkning snart eller ej inom ett område omfattande ca
20 x omkring en sågt påle 10 x flera 100-m-pålar.
Området skall tillhöra samma bestånd och samma skog-
grupp, inom vilket pålelaget är beläget. Om tydlig
gräns för avverkning inom 20 m avstånd från ett bestå-
nds stubbskänningarna, registreras ej avverkningen. Om
100-m-pålen i varje traktens över pålelaget 10 x 20
m följande avverkningsgrupper utskiljes.

0. Inavverkad skog - skogren och lödger under
taxeringsåret.
1. Föregående skog - värde året före taxeringen -
skogren och lödger under taxeringsåret.

C. Instruktion för stubbinventering (bl. 4 b)

a. Arealredovisning

Under den fortlöpande linjetaxeringen skall vid varje 100-ms-påle registreras, om en cirkelyta med 6,64 ms radie och 100-ms-pålen som centrum är belägen på skogsmark eller på övrig mark och inägor. Sista ytan å varje traktsida, som samtidigt kommer att utgöra ordinarie provyta, förläggs dock 20 m före sista 100-ms-pålen.

Registreringen görs å stubbinventeringsprotokollet i raden "antal 10-delar av ytan". Är ytan i sin helhet belägen på skogsmark eller på övrig mark och inägor antecknas 0 i raden för resp. ägoslag. Är ytan delad på dessa ägoslag, anges det antal 10-delar, som ytan utgör av respektive. Summa 10-delar vid varje 100-ms-påle skall bli 10 utom om en del av ytan är belägen på vatten, vilken del ej registreras. Är ytan i sin helhet belägen på vatten korsas kolumnerna.

b. Stubbinventering

1. Registrering av avverkningssäsong

Vid varje 100-ms-påle skall observation göras om avverkning skett eller ej inom ett område omfattande ca 20 m omkring en tänkt påle 10 m före 100-ms-pålen. Området skall tillhöra samma bestånd och samma ägargrupp, inom vilket påslaget är beläget. Går tydlig gräns för avverkning inom 20 ms avstånd utan att beröra stubbräkningsytan, registreras ej avverkningen. Sista 100-ms-pålen å varje traktsida avser påslaget 20 m före

Följande avverkningssäsonger urskiljes.

0. Innevarande säsong = sommaren och hösten under taxeringsåret.
1. Föregående säsong = våren året före taxeringen - våren taxeringsåret.
2. Tidigare säsong = våren två år före taxeringen - våren året före taxeringsåret.

Gränsen mellan avverkningssäsongerna utgör vegetationsperiodens början. Sommaravverkningar karakteriseras av att toppskottstillväxten har börjat, vilket kan konstateras på å marken kvarliggande toppar. Vidare visa stubbarna tydliga spår av att vara avverkade under

savtid genom att barken släpper från veden.

För bestämning av ett års vinter- resp. sommaravverkning gentemot tidigare års må följande indicier vara vägledande: 1) stubbens allmänna utseende, 2) barkens färg på kvarliggande ris och grenar, 3) spår av sågspån invid stubben, 4) barravfall i fällhugget.

Registreringen sker genom att å protokollet resp. påslag ("Linjetaxeringens löpande påslag") markeras med överkorsning x om avverkning bedömes verkställd inom föregående säsong (klart eller tveksamt ställningstagande) och med $\emptyset$ om avverkning klart skett under innevarande eller tidigare säsong samt med 0 om inget av nämnda förhållanden är för handen.

2. Utläggande av stubbräkningsytor.

Endast vid de påslag, som enligt ovan markerats med överkorsning (föregående säsong klar eller tveksam), skall stubbräkningsytor utläggas.

Ytorna utlägges som dubbelytor med 6,64 ms radie, belägna på ett inbördes avstånd från varandra av 20 m. Ytorna utlägges på påslagen 0,80-1,00, 1,80-2,00 etc. Sista stubbräkningsytorna på varje traktsida förlägges dock till påslagen 17,60-17,80 inom region I och II, 15,60-15,80 inom region III, 13,60-13,80 inom region IV och 11,60-11,80 inom region V.

3. Beskrivning av stubbräkningsytor

För varje stubbräkningsyta eller del dära skall ett fullständigt stubbräkningsprotokoll upprättas.

Beträffande ytornas redovisning i arealavseende gäller härvid följande.

Varje stubbinventeringsyta anses omfatta 20 tiondelar, 10 från var cirkelyta. Antalet tiondelar från varje cirkelyta skall anges, såsom framgår av protokollet. (För hel yta $10+10 = 20$. Första talet skall härvid avse första cirkelytan.)

Delning av stubbytor sker i följande fall:

a-, b- eller c-ytor: Delning i 10-delar av stubbräkningsyta sker, då stubbarna tillhöra skilda åldersklasser eller då bonitets-, ägoslags- eller ägargrupsgräns eller gräns för avverkning går genom ytan. Om avverkning

skett av överståndare, fröträäd eller genom diverse huggning, anses hela ytan ha blivit föremål för avverkning. Vid uppdelning av stubbräkningsytan skall skilda protokoll upprättas, varvid varje del betecknas med a, b eller c. För varje del anges hur många 10-delar delen omfattar. Liksom för odelade ytor skall anges hur många 10-delar varje cirkelyta svarar för (ex. yta a $5+0 = 5$, yta b $5+10 = 15$).

Om någon del av stubbinventeringsytan ej varit föremål för avverkning behöver ej två protokoll upprättas, utan resterande antal 10-delar antecknas i anm.-kolumnen, som ej inv. Ex. avv. endast på 5/10 av den första av cirkelytorna: $5+0 = 5$ på rad 1 för antal 10-delar samt rest. 15/10 ej inv. i anm.-kolumnen. Ligger del av ytan i vatten anges ex. "rest.15/10 vatten".

A- och B-ytor: Vid tveksamhet om stubbarna på en yta tillhör olika säsonger skall skilda protokoll upprättas för varje säsong, vilka betecknas A och B. A- och B-protokollen betraktas som från varandra oberoende registreringar och skall därför var för sig omfatta hela den inventerade ytan, i normala fall alltså 20/10. Delning av A- och B-ytor utförs vid behov (se ovan) i a-, b- och c-ytor och betecknas Aa, Ab etc. Exempel på delning i A- och B-ytor är om föryngringshuggning bedöms ha skett under föregående eller tidigare säsong och hyggesrensning under innevarande eller föregående säsong. Om två vitt skilda huggningsarter ex. röjningsgallring samt avverkning av överståndare har övergått ytan under samma säsong, skiljes även på A- och B-yta.

Registrering av stubbräkningsytorna sker genom angivande av påslaget. För ordinarie provytor anges både ytans nummer och påslaget.

Ägoslag och skogsmarkens bonitet. Följande ägoslag särskiljes: inägor, övrig mark, hagmark och övrig skogsmark. För skogsmarken anges bonitet. Härvid tas hänsyn till ett område inom ca 20 m räknat från ytans centrum.

Ägargrupp anges i överensstämmelse med instruktionen för arealexteriörföringen (sid. 8).

Åldersklass. Åldern anges med ledning av antalet årsringar å stubbskåret. I händelse avverkning avser hyggesrensning, överståndare eller fröträäd anges ö. För övrig mark och inägor anges ingen åldersklass (markeras med -).

Noggrannheten vid ytornas fördelning på åldersklasser kan jämföras med den som tillämpas vid provytornas redovisning på åldersklasser (se sid. 22).

X Huggningens art. Med hänsyn till den avverkning, från vilken stubbarna härstammar, redovisas å skogs- och hagmark röjningsgallring, gallring, slutavverkning med angivande huruvida marken efter huggningen är att hänföra till kalmark (K 3) eller om ett yngre bestånd kvarstår efter avverkningen (3 B), avverkning av överståndare och fröträd, diversehuggning, hyggesrensning och avverkning av stormfällad eller torkskadade träd. (Med diversehuggning avses borttagande av enstaka träd för t.ex. en basväg, huggning av specialsortiment etc., jfr sid. 25) För inägor och impediment sker markeringen med ett vågrätt streck i kolumnen.

Avverkning verkställd. Om avverkningen skett genom vinterhuggning korsas V, genom sommarhuggning S. Anser lagledaren att absolut säkerhet råder om att avverkningen tillhör föregående säsong skall detta markeras genom att dessutom överkorsa "K". Skulle tveksamhet råda dubbelkorsas den säsong, som anses mest sannolik och enkelkorsas den andra.

Trädbestånd redovisas såsom detta bedöms ha varit före avverkningen. Redovisningen sker i enlighet med den definition, som tillämpas vid provytetaxeringen med följande beteckningar:

kalmark	0	tall+gran+	
tall	1	+lövträd 5/10 o. 6/10	5
gran	2	främmande barrträd	6
tall+gran	3	bok	7
tall+gran+lövträd		björk m.fl.	8
1/10 t.o.m. 4/10	4	ek och ädla lövträd	9

4. Registrering av stubbar

Å varje stubbräkningsyta skall antalet stubbar med en minsta stubbdiameter av 5 cm registreras. Stubbarna prickas i 5-oms klasser med fördelning på trädslagen tall, gran, björk, ek, bok + avenbok och övriga. Av tall, gran och björk särskiljes dessutom friska stubbar, stubbar med faströta och med lösröta. (Registreringen framgår av protokollet.)

X Plant. införande säsong kan reg. K.
även om det är B-styg på areal

Med faströta (anilinved, ljus och mörk röta) avses röta, som vid tryck med kantigt hårt föremål gör samma motstånd som intilliggande frisk ved.

Med lösröta (lös röta, hålröta) avses röta, som vid tryck med kantigt hårt föremål gör mindre motstånd än intilliggande frisk ved.

Alla rötangripna stubbar särskiljes från friska stubbar oavsett rotpartiets läge och storlek.

Stubbdiametern mäts på bark omedelbart under sågskäret. Mätningen skall avse minsta diametern (lågkantsmätning).

Beträffande stubbarna vid ytans periferi gäller samma bestämmelser, som tillämpas vid redovisning av stamantalet på provytorna (se sid 32). Stubbar efter stormfällda träd med lutande rotvalv räknas dock endast om övre punkten på sågskäret ligger inom 6,64 m avstånd från ytans centrum.

Före stubbräkningen av en yta skall efter avverkningen kvarliggande ris och annat avfall undanskaffas för att möjliggöra en noggrann kontroll av att samtliga stubbar räknats.

Alla räknade stubbar förses med ett klappalättslag å sågskäret.

Saknas stubbar inom stubbräkningsytan ringas kolumnen.

Har på stubbyta utförts handbarkning av avverkat virke (barkstrimlor å marken) registreras detta med H å blanketten. Om handbarkning ej skett markeras 0.

För att erhålla en ungefärlig skattning av hur stora volymer skog, som fälls men inte tillvaratas skall dessutom dubbelprickning av stubbar efter träd som fällts men kvarlämnats oupparbetade ske. Denna prickning sker i nästföljande protokollsruta vars identifieringsdel inte ifylles utan korsas helt.

5. Stubbprov och kontrollträd

Å första ytan under varje arbetsvecka, där minst två stubbar av samma trädslag (tall eller gran) inmätts, skall borrhspån tagas från två stubbar av samma trädslag och ungefär samma grovlek och ålder. Anteckning härom görs å stubbinventeringsprotokollet. Samtidigt med att borrhspåntas från en stubbe skall även ett

närstående träd av samma trädslag och ungefär samma dimension borrar i stubbhöjd och samma väderstreck (kontrollträd); om möjligt tas ej borrar från stubbar efter undertryckta träd, ej heller bör kontrollträden vara undertryckta. I en och samma hylsa inlägges ett spån från stubben och ett från kontrollträdet. Spånet från kontrollträdet markeras med anilinpenna genom ett längsgående streck. Borrspånen från kontrollträden bör omfatta minst 15 och från stubbarna minst 10 årsringar. Finnes ej för borring lämpliga stubbar eller kontrollträd inom stubbräkningsytan får spånen tagas utanför själva ytan.

Därjämteskall alltid två par dylika borrar tas vid yta, där tveksamhet råder om avverkningssäsong (d.v.s. två säsonger äro korsade på protokollet).

Har spån ej tagits anges orsaken härtill (t.ex. kontrollträd saknas eller röta i stubben) i anm. kolumnen.

D. Provytetaxeringen

a. Allmänna anvisningar

I samband med arealexteriörföringen skall å varje traktsida utläggas 4 - 7 ordinarie provytor. Inom olika regioner skall dessa utläggas på följande påslag:

Inom region I och II	på påslagen	5,00-9,00-13,00-17,80
" "	III "	4,00-8,00-12,00-15,80
" "	IV "	4,00-7,00-10,00-13,80
" "	V "	2,00-4,00-5,00-7,00-8,00-10,00-11,80

Provytorna, som inom samtliga regioner utgörs av enkla ytor, skall ha en radie av 6,64 m och betecknas efter traktsidan med nummer räknade medsols, N1-N2-N3-N4, Ö1-Ö2 o.s.v. Ytornas centrum markeras med stickor.

Registreringen av provytorna sker å provyteprotokollet (bl. 4 a). För varje provyta skall å protokollet under "Flodområde" antecknas klockslaget dels då arbetet börjar på ytan, dels då arbetet är avslutat. (Se sid. 67.)

Varje provyta (med undantag för dem, som är belägna på inägojord) skall hänföras till viss skogsägar-

grupp i överensstämmelse med den redovisning, som skett å arealexteriören.

Utmärkningen å provyteprotokollet av vad som varit avgörande vid provytans hänförande till viss ägar-grupp skall ske enligt följande grunder.

Då enbart kartan varit avgörande för ägargruppens bestämning, korsas "Enl. kartan". Har rågång iakttagits eller ägargruppen på annat sätt kunnat verifieras å marken samt överensstämmer med kartans beteckning, korsas såväl "Enl. karta" som "Konstaterad å marken". I de fall kartan avviker från säker bestämning å marken, korsas enbart "Konstaterad å marken". I de fall, då ägargruppen kan anses tvivelaktig på grund av att rågång i närheten av provytan ej återfunnits å marken, korsas "Obestämd". (Se dock arealredovisningen sid 9.)

b. Arealredovisning

För provytor å skogsmark skall fullständig beskrivning göras av ståndorts- och beståndskaraktärer.

För provytor å övrig mark, fördelade å underavdelningar, anges endast höjd över havet samt för myr dessutom om den är dikad eller odikad. För provytor å fjäll görs ingen observation.

Inägojorden fördelas endast på skogbeväxt tomt och övrig inägojord utan ytterligare registrering.

Varje provyteprotokoll för skogsmark skall omfatta fullständig beskrivning av ytan.

Särskilda protokoll skall upprättas, då en yta delas genom skilda ägargrupper och ägoslag samt ståndorts- eller beståndskaraktärer med angivande av hur stor del av ytan, uttryckt i tiondelar, som upptages av på sådant sätt särskilt redovisade områden. Å delade ytor skall stamräkning och beskrivning avse samma del av ytan.

STÅNDORTSKARAKTÄRER

- 1) Höjd över havet: Medelst barometeravläsning (se sid. 59).
- 2) Vindexposition: Med angivande av styrkegraderna extra stark och stark.

Om expositionen förorsakas av närhet till havet, mot fjäll, större inägområden och insjöar eller annan orsak, anges detta.

3) Marklutning: Registreringen skall avse markens lutningsförhållanden i stort, varvid alltså bortses från lokala svackor och gropar. Med avseende på lutningsgrad anges följande klasser: plan (0-2:20), svag (2:20-3:20), medelstark (3:20-7:20), stark (7:20-12:20), brant (12:20). För lutningsklasserna svag och däröver registreras lutningsriktning i fyra väderstreck, N, O, S, V. Lutningsgraden bedömes okulärt.

4) Vegetationsklassifikation:

Trädbestånd: Vid bedömning tas jämväl hänsyn till det område omkring provytan, som kan överblickas och som påverkar ytans karaktär.

Följande indelning tillämpas:

Rena bestånd: inblandningen av andra trädslag uppgår ej till 3/10 av grundytan.

Tall + gran: övriga trädslag tillsammans uppgår ej till 1/10 av grundytan.

Tall + gran + lövträd uppdelas i två typer, en där lövinblandningen utgör 1/10 t.o.m. 4/10 och en andra, där lövinblandningen utgör 5/10 t.o.m. 6/10.

Observera! I två och flerskiktade bestånd bedömes trädslagsblandningen efter den areal de skilda trädslagen kan anses disponera.

Buskar: Om å blanketten angivna buskar saknas eller äro av täckningsgrad $< 1/4$, korsas 0 i nedersta kolumnen. Vid förekomst av å blanketten angivna buskar med täckningsgrad $1/4$ eller däröver, anges den förhärskande genom korsning av siffror i nedersta kolumnen.

Fältskikt och bottenskikt: Gemensamt för dessa skikt gäller att vegetationen å fläckar av avvikande natur, t.ex. stenar, stubbar, trädbaser, gropar och sänkor icke skall ingå i beskrivningen.

Fältskikt: Beskrivningen sker i ordning ädelörter, högorter, lågorter, gräs och ris på sådant sätt, att om en typ beskrivs såsom ädelörtstyp, all övrig beskrivning utesluts. För hänförande till ädelörtstyp må enstaka ört vara utslagsgivande.

Såsom ädelörter räknas: gulsippa (*Anemone ranuncu-*

loides), *Lamium galeobdolon*, *Mercurialis perennis*, *Aegopodium podagraria*, *Galium odoratum*, *Sanicula europaea*. *Actæa spicata*, *Dentaria* (*Cardamine*) *bulbifera*, *Paris quadrifolia*.

För hänförande till hög- eller lågörtstyperna fordras i regel minst två skilda örter, om dessa förekommer som enstaka. Enbart ledväxter av en av dessa typer äro utslagsgivande, om de täcker en areal av minst 2 m². Hög- och lågörtstyperna uppdelas med hänsyn till förekomst av ris i två underavdelningar, med och utan ris. Täckning av ris understigande 1/4 betecknas som utan ris och av 1/4 eller däröver som med ris.

Såsom höga örter räknas: högvuxna ormbunkar (utom örnbräken) stormhatt (*Aconitum*), tolt (*Mulgedium*), älggräs (*Filipendula ulmaria*), brännässla (*Urtica dioeca*), stinksyska (*Stachys silvatica*), smörboll (*Trollius*), rödblåra (*Melandrium rubrum*) och ängssyra (*Rumex acetosa*) samt inom region I-III midsommarblomster (*Geranium*). För stormhatten och toltan gäller att enstaka förekomst är utslagsgivande.

Såsom låga örter räknas: blåsippa, *Oxalis*, vit-sippa, ekorrärsört (*Majanthemum*), *Dryopteris Linneana*, *Pyrola*, smultron, *Veronica*, svalört (*Ranunculus Ficaria*), daggekåpa (*Alchemilla vulgaris*), låga smörblommor (*Ranunculus*) samt inom region IV och V midsommarblomster (*Geranium*). Om ekorrärs, *Pyrola*, smultron eller *Veronica* förekommer som enda ortslag hänförs ytan ej till örttyp även om täckningen är > 2 m².

Finns ej örter i erforderlig omfattning, bedöms huruvida gräs oavsett arten förekommer i täckningsgrad över 1/4. I sådant fall korsas 7. Saknas gräs eller täckningen är 1/4 eller mindre, bedöms täckningsgraden av ris. Är denna mindre än 1/16 eller saknas ris, korsas 0. Är däremot risets täckning över 1/16 bedöms andelar av de ris, som bildar fältskiktet. Vid dylik bedömning fästes i första hand avseende vid risen mjölon, kråkbär och odon + skvattram. Utgör något av dessa ris mer än 1/4 av förefintliga ris, korsas siffran för detta och i det fall att exempelvis såväl mjölon som kråkbär överstiger 1/4, korsas siffran för det dominerande av dessa. Uppgår intet av nu nämnda ris till 1/4 av i fältskiktet ingående ris, avgörs i andra hand vilket av risen lingon, blåbär eller ljung, som är övervägande, och korsas

siffran för detta.

Bottenskikt. Som första moment bedömes bottenskiktets täckningsgrad.

Saknas bottenskikt korsas 0 i nedersta redan.

Är täckningen mindre än 1/4 korsas antingen 11/1, 11/4 eller 11/7.

11/1 om lavarna är övervägande,

11/4 " friskmossorna är övervägande,

11/7 " sumpmossorna " "

Är täckningen större än 1/4, korsas en av siffrorna 1-9.

En av siffrorna 1-3, om lavarna är övervägande.

1 om sumpmossor saknas och friskmossornas andel i bottenskiktet är

< 1/16.

2 " " " " " andel i bottenskiktet är

> 1/16 < 1/2

3 " " finnes.

En av siffrorna 4-6, om friskmossorna är övervägande.

4 om sumpmossor saknas och lavarnas andel i bottenskiktet är < 1/16

5 " " " " " " i bottenskiktet är > 1/16

< 1/2

6 " " finnes.

En av siffrorna 7-9, om sumpmossorna är övervägande.

7 om såväl lavar som friskmossor ha mindre andel än 1/16

8 " antingen " eller " " större andel än 1/16

och lavar överväga

9 " " " " " större andel än 1/16 och friskmossor överväga.

Som sumpmossor räknas: Sphagnum-arter, Amblystegium-arter, Mnium-arter och Polytrichum commune (dock endast i riklig förekomst).

Om fältskikt eller bottenskikt är betespåverkade eller ej, markeras genom korsning.

5) Bonitet: Anges enligt Jonsons boniteringsschema i överensstämmelse med den bonitet, som åsatts den mot ytan svarande längden i arealexteriören (se sid 7). Skulle vid noggrannare bedömning visa sig, att provytan bör åsättas annan bonitet än den, som åsatts vid förandet av arealexteriören, skall detta anges genom att arealexteriörens bonitet dubbelkorsas och den avvikande boniteten enkelkorsas. Medelhöjd, ålder och trädslag, som ligger till grund för bonitetsklassen på provytan, skall anges i kolumnen "Bonitet" å raden för den korsade klassen å provytetblanketten. Om bonitering skett okulärt (se sid 57) anges ej medelhöjd och ålder.

Som komplement till Jonsons bonitering skall även för bestånd inom åldersklasserna II och äldre, höjd (i hela m) och ålder vid brösthöjd anges för det träd, som representerar det aritmetiska medeltalet av de grövsta trädens höjd tillhörande samma åldersklass. I medeltalet skall ingå 10 % av stamantalet, räknat från det grövsta trädet. Vid procentberäkningen av stamantalet medräknas icke undertryckta träd. I rena bestånd anges höjd och ålder endast för ett trädslag. I med avseende på trädslag blandade bestånd anges dylik höjd och ålder för de två förhärskande trädslagen. Boniteringen avser i regel en areal av 10 ar. Samma areal gäller vid bedömningen av medelträdet för de grövsta trädens höjd.

BESTÅNDSKARAKTÄRER

1) Ålder: Bedömningen avser själva provytan och anges i tio-åriga klasser till 40 år samt därefter i tjuugoåriga, sålunda I a (3-10 år), I b (11-20 år), II a (21-30 år), II b (31-40 år), III (41-60 år), IV (61-80 år), V (81-100 år), VI (101-120 år), VII-VIII (121-160 år) och IX+ (161 år och däröver). Om träd saknas å provytan, utan att denna dock hänförts till kalmark, anges den åldersklass å ytan som representerar de närmast intill ytan stående träden.

Om provytan ligger i en beståndsgräns, där bestånden på ömse sidor om gränsen tillhör olika åldersklasser men där åldersspridningen inom bestånden är måttliga delas ytan i tiondelar efter den omfattning bestånden bedöms taga provytans areal i anspråk. Överståndare och fröträd skall ej medräknas vid denna bedömning och påverkar sålunda ej åldersklassbedömningen å ytan. En sådan provyta registreras såsom delad och "ren" (= varje del i hu-

vudsak likåldrig).

För varje del av ytan upprättas särskilt protokoll.

I vissa fall kan flera åldersklasser vara intimt blandade. Ytan betecknas då som "blandad" men åsätts beteckningen "hel" i den mån ytan inte är delad av annan orsak. Den dominerande åldersklassen "dubbelkorsas" på provyteprotokollet, övriga åldersklasser "enkelkorsas". Endast ett provyteprotokoll upprättas på vilket alla stammar registreras oavsett ålder (Jfr. anvisningarna för registrering av provträd på "blandade" ytor).

En föryngring av tillräcklig slutenhet redovisas i åldersklass I a, om den uppnått minst tre års ålder, eller en höjd av en dm, oavsett huruvida dess framtida utveckling kan anses tryggad eller ej.

Till grund för åldersklassbedömningen skall läggas antalet årsringar vid brösthöjd, ökat med det antal år, som i genomsnitt kan anses åtgå för en planta att uppnå brösthöjd (se sid 52). I yngre bestånd, där genom räkning av kvistvarv o. dyl. åldern kan bestämmas ända från stubbe, må denna bestämning vara avgörande framför den genom tillägg till brh.ålder bestämda åldern, dock må iakttagas att även i detta fall visst tillägg på 2 å 3 år skall göras för plantålder.

2) Huggningsklass: Bedömningen avser förutom provytan även taxeringsbältet för arealexteriören och redovisas i huggningsklasserna A - E i överensstämmelse med arealexteriörens uppgifter enligt följande:

A. Skogsmark under föryngring, varvid skiljes mellan kal och plantbevuxen mark.

Såsom plantbevuxen mark av huggningsklassen beteckna hyggen, bevuxna med plantor under tre år med en slutenhetsgrad av 0,3 och däröver. För huggningsklass A, kal eller plantbevuxen, redovisas ej trädbestånd, slutenhetsgrad och ålder.

B. Plantskog samt yngre (utvecklingsbar) skog i tidigare utvecklingsstadium, i vilka eventuella avverkningar under den tid, för vilken åtgärdsförslag upprättas (se nedan), anses få karaktär av röjningsgallring. I denna huggningsklass redovisas tvenne underavdelningar: B:1, yngre plantskog (medelhöjd under 1,3 m) samt B:2, äldre plantskog och ungskog. Gränsen mellan huggningsklass B:2 och C bestäms av att inom

B:2 det beräknade utbytet utgöres i huvudsak av ved under 10 cm och inom 6 av massaved eller ved över 10 cm.

C, Yngre (utvecklingsbar) skog i senare utvecklingsstadium.

D, Skog, som på grund av ålder och allmän utveckling anses bära hänföras till äldre skog. A provytorna uppdelas huggningsklass D med avseende å kommande behandling i följande klasser:

D:1 Skog, som tillsvidare bör behandlas med beståndsvårdande huggningar.

Till denna huggningsklass förs även sådana mogna eller överåriga bestånd som på grund av extrem klimatisk belägenhet inte tills vidare bör slutaavverkas. Sådana bestånd betecknas i protokollet med "6" till höger om 1.

D:2 Skog av sådan beskaffenhet att valnöjlighet mellan genomhuggning och slutaavverkning föreligger. (Möjligheten till genomhuggning förutsätter att skogen är relativt sluten samt att den har en någorlunda god tillväxt eller kan väntas öka sin tillväxt efter en genomhuggning.)

D:3 Skog, som bör slutaavverkas vid nästa huggningstillfälle. Slutaavverkning är definierad som en huggning som nedbringar slutenheten under 0,3. För såväl D:2 som D:3 gäller att klassificeringen skall utföras oberoende av om nästa huggning bedöms bära utföras i a- eller b- period eller senare.

E Skog av onormal sammansättning och i övrigt av beskaffenhet, att den snarast bör avverkas. Med hänsyn till uppkomststättet redovisas fyra underavdelningar: E:1 a, restbestånd, bestånd, som på grund av olämplig avverkning (dimensionshuggning) har utglesnats, så att slutenheten starkt nedsatts, dock ej under 0,3 (högst massavedsdimension), E:1 b, trasbestånd, bestånd, som på grund av olämplig huggning, stormfällning, insektshärjning o.dyl. fått slutenheten starkt nedsatt, dock ej under 0,3 (alla dimensioner förekommer), E:2, slyskog av olämpligt träslag eller trädbestånd av uppenbart olämplig härstamning (proveniens) samt E:3, sådana bestånd, vilka icke redovisas såsom hagmark men fortfarande har hagmarks-

karaktärer och äro av så dålig beskaffenhet, att det är önskvärt, att de omföras till nytt bestånd. Har ytan hänförs till hagmark får beståndet ej klassas som hkl. E. Bedömes beståndet snarast böra avvecklas åsättes det då i stället hkl. D:3, oavsett åldern.

Skulle provytan utgöras av ett mindre område tillhörande annan huggningsklass än den, som åsatts vid förande av arealexteriören och för vilket avpålning icke verkställs vid löpande exteriörföring mellan provytorna, skall detta angivas genom markering av avvikande huggningsklass å provyteprotokollet genom att provytans huggningsklass enkelkorsas och arealexteriörens dubbelkorsas. Övriga beskrivningar skola ansluta sig till arealexteriörens huggningsklass.

3) Beståndsform: Bedömningen omfattar förutom ytan även området däromkring och avser blott att giva ett sammanfattande uttryck för höjdfördelningen genom beteckningarna enskiktad, tvåskiktad och flerskiktad. Ett bestånd anses enskiktat, då höjdvariationen ej är av större betydelse för beståndets framtida behandling. Enskiktade bestånd samt kalmark särskiljas dessutom med avseende på om fröträd eller överståndare förekommer eller ej.

4) Uppkomstsätt: Bedömningen omfattar förutom ytan även området däromkring och avser att för plantskog och ungskog i huggningsklass B:1 o B2 ange uppkomstsätt med särskiljande av självsädd och kulturskog. Är beståndet skadat genom betning av tarboskap eller högvilt, angives detta, liksom graden av skadan. Starkt skadad innebär att beståndets framtida utveckling kan anses spolierad.

5) Tidigare huggningar: Bedömningen omfattar förutom ytan även området däromkring och registrering skall ske om huggning är verkställd vid uppskattningsstillfället eller under närmast föregående 10 år i regionerna I-III, 5 år i region IV och 3 år i region V.

Har avverkningen skett under föregående säsong och stubbinventering följaktligen gjorts, markeras detta med dubbelkorsning av huggningsarten. I övriga fall enkelkorsning.

Huggningen anges som röjningsgallring (huggning, där den direkta arbetskostnaden ej täcks av virkets värde och vilket sålunda icke upparbetats; hit räknas även plantröjning), gallring huggning, där den direk-

ta arbetskostnaden täckes av virkets värde och där huggningen avser att bibehålla beståndet), slutavverkning (huggning, som sänker slutenheten under 0,3), avverkning av endast fröträd eller överstån-dare, diverse huggning (huggning, som ej åsyftar att vara direkt beståndsvardande, såsom huggning för väg, kraftledningsgata, åkerkanter och enstaka träd för di-verse ändamål) samt hyggesrensning och stormfällning (avverkning av stormfällda träd). Förekommer röjnings-gallring eller hyggesrensning i kombination med annan huggning korsas bägge förekommande huggningar.

6) Tillstånd (beståndskaraktärer) i övrigt: Bedöm-ningen avser förutom provytan även dess omgivning, varvid angives orsaken till att beståndets nuvarande eller förväntade avkastning icke anses bli va tillfredsställande, om detta icke framkommer genom be-ståndets klassificering i huggningsklasser. Sådana be-ståndskaraktärer är hänförliga dels till marktillstånd och uppkomstsätt, dels till tekniska fel och skador.

Till de förra räknas försumpning, olampligt träd-slag samt rotröta; till de senare bl a snöbrott, skogs-eld och stormfällning under senaste 10, 5 eller 3 år inom region I-III, IV och V respektive. Andra å provyteproto-kollet icke angivna skador betecknas som "övriga" med anteckning om orsaken. Allt efter graden av nu nämnda orsakers inverkan på beståndets avkastning eller utveck-ling betecknas tillståndet som tillfredsställande, mindre tillfredsställande eller otillfredsställande.

Vid beteckningen mindre tillfredsställande eller otillfredsställande skall alltid någon av ovanstående orsaker angivas. Endast en orsak angives dock, varvid avseende fästes vid orsakerna i följande ordning: försumpning, rotröta, olampligt trädslag, skogseld, stormfällning, snöbrott, kvistighet eller krokighet, fler-stamighet och övriga skador.

7) Slutenhetsgrad: Vid bedömningen skall hänsyn tas jäm-väl till det område omkring provytan, som kan överblickas och som påverkar förhållandena på provytan. I bestånd med en medelhöjd av 5 m eller däröver anges massslutenhet, varvid relaskop användes som hjälpmedel. I skog under 5 m

bedöms arealslutenhet.

Vid full slutenhet åsättes slutenhetsgrad 1 samt vid lägre grader tiondelen 0,9, 0,8 o.s.v.

Slutenhetsgrad 1,0 för plantskog anses föreligga om plantförökningen bedöms fullt tillräcklig för att helt utnyttja markens produktionsförmåga. I planterade bestånd med jämnare fördelning av plantorna åtgår därför färre antal planter för slutenhet 1,0 än i självsådda bestånd.

Om beståndsutvecklingen genom överslutenhet är hämmad, åsättes 1+. Observeras bör, att nygallrade bestånd ofta ger intryck av lägre slutenhet än vad som svarar mot deras virkesproducerande förmåga. Graderna 0,1 och 0,2 betecknar så lågt utnyttjande, att skogsmarken skall redovisas som kalmark (A kal). Mera påtaglig luckighet markeras genom korsning av "stark" eller "extra stark".

För luckor omfattande inom region I-III minst 50 ar och inom region IV och V minst 25 ar verkställes avpålning, och dessa redovisas som kalmark. Mindre luckor än 50 resp. 25 ar redovisas ej som kalmark utan får verka sänkande på beståndets slutenhetsgrad.

8) Åtgärdsförslag: Förslaget avser ytan i kombination med taxeringsbältet.

a) Behov av dikning. Behov av dikning anges om biologiskt bättre betingelser för trädens växt härigenom kan erhållas, oavsett om åtgärden förefaller vara ekonomiskt motiverad eller ej. Om provyta representerar en intill 0,25 hektar strängt lokaliserad försumpning, skall anteckning om behov av dikning icke göras.

b) Behov av hyggesrensning. Med hyggesrensning avses borttagande av sjuka, skadade, missformade och oväxtliga träd, kvarstående från det tidigare beståndet, vilka icke anses bära kvarlämnas för att inväxa i det nya beståndet eller för att bilda beståndsgrupper. Hyggesrensning redovisas endast i hkl. A och B samt D.

c) Behov av huggning. Anteckning göres om någon huggning anses erforderlig eller ej under närmaste 20 år inom region I-III, 10 år inom region IV och 6 år inom region V. Denna huggning beräknas för huggningsklass B utgöra röjningsgallring (plantröjning), för C och D:1 gallring samt för D:3 och E slutavverkning. Ifrågasatt hyggesrens-

ning samt avverkning av överståndare eller fröträd betraktas ej som huggning erforderlig.

För att närmare karakterisera behovet av huggning användes beteckningen "huggning erforderlig a", om huggningen anses bära ske inom huggningsperiodens första hälft, "huggning erforderlig b", om huggningen lämpligen kan uppskjutas till samma periods senare hälft. För åsättande av huggningsperiod "a" erfordras att gallringsutfallet vid den kommande huggningen inte blir alltför litet. Vid tveksamhet mellan huggningsperiod "a" och "b" kan den utförda provstämplingen vara vägledande.

Om den genomsnittliga huggningsperiodens längd för viss landsdel eller viss bonitet kan anses uppenbarligen för lång såsom huggningsintervall - vilket särskilt kan gälla region III - och den erforderliga huggningen bör återkomma både i dess första och andra hälft, korsas såväl a som b.

Provstämpling av samtliga provytor (även impediment och inägor) verkställas såsom sista arbetsmoment med stöd av anbefallda beskrivningar och lätningar.

Beträffande de allmänna riktlinjerna för stämplingens utförande hänvisas till särskild instruktion (se sid. 5).

Tekniska anvisningar för stämplingens utförande: Vid stämpling uttagna träd märkas med två klappalättslag vid roten ca 1 fot från marken mitt under det märke vid brösthöjd, som åsatts vid trädräkningen av ytan samt inprickas å stamlistan i härför avsedda nummer. Härvid bör observeras, att de stämplade träden hänföres till samma diameterklass, som vid stamräkningen av provytan. Stämplingen skall endast avse träd i diameterklass 5- och däröver.

För att utvisa i vad mån hänsynen till kringliggande bestånd påverkat den å provytan utförda stämplingen skall även träd belägna närmast intill provytan stämplas. Dessa träd skall endast märkas med ett klappalättslag vid roten ca 1 fot från marken och sålunda icke redovisas å stamlistan. Stämplingen skall i detta fall endast omfatta träd från och med 10 cm vid brösthöjd.

Återväxtförhållanden.

1. Registrering av återväxtförhållanden görs i hkl A och B:1. Ytor där registrering ej skall utföras markeras

- " - skall utföras men plantor saknas

- " - " " " " ej kan utföras

p.g. av ytans delning

2. Plantförekomst. Plantorna indelas i huvudplantor och biplantor. Som huvudplantor räknas de plantor som komma att kvarlämnas efter en tänkt plantröjning, vilken utförs enligt nedan angivna riktlinjer. Övriga plantor hänförs till biplantor.

Med plantor avses alla trädindivid. av lägst 1 dm och högst 3 m höjd. Huvudplantor och biplantor räknas till det antal som finns inom en cirkelyta med samma centrum som den ordinarie provytan, men med 2,18 m radie (= 15 m²). Plantorna bokförs med fanor å provytoprotokollets baksida.

3. Plantröjning. Vid den tänkta plantröjningen bör man utvälja ett antal huvudplantor som:

- är av lämpligt trädslag och fria från svåra tekniska fel och sjukdomar;
- är så höga som möjligt;
- skiljer sig så litet som möjligt från varandra i höjd;
- är så väl fördelade (stå på så lika avstånd från varandra) som möjligt.

Följande riktlinjer för huvudplantsurvalet skall vara vägledande:

a) Trädslag. Barrträdsragen kvarställs i första hand som huvudplantor. Lövträdsplantor kvarställs i lövträdsbestånd, utan större inslag av barrträdsplantor, samt där barrträdsplantor saknas. På marker där utförd kultur tydligt kan iakttagas, tages hänsyn i första rummet till denna. Andra plantor och trädslag får väljas till huvudplantor, om de fyller iordringarna för dessa.

b) Planthöjd. Huvudplantorna utväljs i ett så högt höjdsikt som möjligt, dock så, att stora variationer i höjdded ej uppstår mellan provytan och beståndet i övrigt.

c) Höjdskillnad. För att höjdskillnaden ej skall bli för stor bör huvudplanta vara minst hälften så hög som den högsta huvudplantan inom 1,5 m avstånd och minst 1/3 så hög som högsta huvudplanta inom 2 m avstånd. Då den högsta huvudplantan är lägre än 0,5 m bortfaller undre gränsen för huvudplantornas höjd. På kalmare får huvudplanta högst vara 1,5 m hög.

d) Arealfördelning. Huvudplanta får endast ha en annan huvudplanta inom en cirkelyta med 1,0 m radie och centrum i den förstnämnda huvudplantan. Minsta tillåtna avstånd mellan två huvudplantor är 0,6 m.

Ovan angivna riktlinjer för plantröjningen åsyftar att, utan onödig nedtoppning, skapa ett väl fördelat och jämnt plantbestånd. Förrättningsmannen är oförhindrad att i särskilt fall jämka på ovan angivna detaljregler för plantröjningens utförande om slutresultat därigenom uppenbarligen förbättras.

4. Mätning av planthöjd. På provytan mäts de två högsta huvudplantornas höjd. Medelvärde, avrundat till närmaste dm, inskrivs. Saknas plantor på provytan mäts höjden på de två högsta plantorna på storprovytan om en plantröjning tänkes bli utförd på denna.

5. Mätning av skogsodlingsförband. I planteringar och sådder tages på provytan eller dess omgivning (radie 20 m) 4 - 5 mått på använt förband. Medelvärde på förbandet, avrundat till närmaste dm, anges. Mätt tages såväl inom som mellan plantrader. Vid sådder mäts förbandet från mitt till mitt i såddfläcken.

6. Bedömning av beståndets huvudplantantal/ha. Med viss ledning av det antal huvudplantor, som finns på plantprovytan bedöms antalet huvudplantor per ha på en yta med 20 m:s radie och centrum i plantprovytan. Bedömning görs i de antalsklasser som anges på baksidan av provyteprotokollet. Till ledning vid bedömningen anges i nedanstående uppställning vilket plantantal per ha som olika plantantal på en yta av provytans storlek (2,18 m radie) motsvarar.

	Plantantal på provyta								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Plantantal/ha	670	1335	2000	2670	3335	4000	4670	5335	6000

7. Hyggesålder anges enl. arealexteriören
I hkl B:1 antecknas (-)
8. Hyggesstorlek anges enl. arealexteriören.
Bedömningen utförs även i hkl B:1.
9. Aterväxtåtgärder. Kryssning utförs av de tidsperioder inom vilken följande åtgärder vidtagits:
hyggesrensning, bränning, markberedning, plantering,

sådd och hjälpplantering. Beträffande markberedning sker kryssning endast då åtgärden vidtagits i samband med naturlig föryngring.

10. Föryngringsmetoden i hkl A och B:1 bedöms enligt följande alternativ:

0 = ej bedömd, svårigheter föreligger att ange uppskattat.

1. Föryngringsåtgärd ej vidtagen. (Alternativet kryssas då fråga ej är om alternativ 2, 3 eller 4.)
2. Aktiv självföryngring. Återväxten erhålles som resultatet av en såsom ändamålsenligt bedömd åtgärd. (Ex. lämplig hyggesstorlek, hyggesform, fröträd, f.d. skärnställning eller markberedning.)
3. Plantering.
4. Sådd.

c. Virkesförrådets uppskattning.

Å varje provyta eller i förekommande fall del därav verkställes räkning av träd i följande utsträckning.

Samtliga träd räknas å hela provytan. Dock får i stamrika, alltigenom jämna bestånd, där stamantalet inom en cirkel med två stängdelars radie överstiger 50 stammar, stamräkningen onskränkas till att avse endast denna inre cirkel. Härvid skall å provyteprotokollets stamlista tydligt anges, att stamantalet endast avser en yta med 3,36 m radie. Omräkning av stamantalet sker sedan å kontoret. Eventuellt förekommande träd över 15 cm vid brösthöjd skall dock räknas å hela cirkelytan. Prickningen sker å provyteprotokollets stamlista (blankett F 4 a) med fördelning å tall, gran, björk, subalpin björk, (inom region I-III), ek, bok och avenbok, asp, klibbal, gråal, ask, alm, lind, och övriga. Vindfällen och torrskog redovisas särskilt utan angivande av trädslag. Särskild redovisning av vrak (uppenbara vrakträd, som endast beräknas duga till sekunda ved) sker på stamlistan endast för träd över 15 cm inom reg. I-III. För övriga diameterklasser och regioner görs ingen vrakträdsbedömning, utan alla råa träd prickas tillsammans. Samtliga inprickade träd förses med rödfärgsmärke vid brösthöjd.

Vid räkningen ingår inte trädslag som saknar upprätt stamform såsom en, hassel (undantag Öland, där hassel > 2,5 cm hänföres till övriga lövträd), buskformiga sälgarter o.dyl. Ej heller rönn i diameterklass 0.

Registrering av stubbskott av lövträd sker endast av ett, högst två skott från samma stubbe. Härvid väljes de skott, som har de bästa utvecklingsmöjligheterna.

Träd, växande å tomtmark, i trädgårdar och parker, som är att hänföra till trädgård, ingår ej i taxering, en liksom ej heller alléträd.

Lärk sammanprickas med tall, ädelgran med gran.

Träden klavas vid räkningen vid brösthöjd, 1,3 m från marken, och redovisas i 2,5-cm-klasser intill 20 cm vid brösthöjd och i 5-cm-klasser för träd över 20 cm.

Klavning av träden skall avse en diameter närmast sammanfallande med cirkelytans radie.

Eventuellt förekommande väréträd skall registreras separat å stamlistan med angivande av diametern vid brösthöjd för respektive trädslag.

Träden skall utropas högt och tydligt av klavöraren och ropet upprepas av prickaren. Prickningen sker medelst stående fanor (JHT) med början i övre vänstra hörnet av resp. rutor och beträffande underväxt, överståndare och fröträd, för vilka liggande fanor (≡) tillämpas med början i nedre högra hörnet.

Beträffande kantträd gälla följande bestämmelser:

På högra halvan av ytan -- till höger på släplinan räknat i taxeringsriktningen -- medtas träd, som till någon del träffas av ytans begränsningslinjer. På vänstra halvan medtas endast träd, som faller helt inom ytan. Ytans begränsningslinjer skall bestämmas i det vågplan, som å plan mark bestämmas av centrumpåsens höjd. (Slutande mark: se sid 49.)

Å stjernfällda träd skall måttstället för klavningen (1,3 m från rotvalvet) noga utmätas. Om övre punkten av detta måttställe ligger inom 6,6 m från provytans centrum skall trädet medräknas.

Uppräkningen av träden får ske först sedan den ordinarie centrumstickan nedsatts i marken. Mätpinna får alltså ej tjäna som centrumpålar.

E. Provträd

Provträdskvot

Av de rotstående råa träd, som räknas på provytorna, uttagas provträd enligt följande grunder (träd redovisade som vrak på stanlistan liksom träd med en brösthöjdsdiameter under 5,0 cm uttas ej som provträd):

I diam. kl 5- o. 7,5-	samtl. träd på en cirkelyta med 1 stångdel (1,64 m) till radie
" " 10- o. 12,5-	samtl. träd å halva cirkelytan med 2 stångdelar (3,29 m) till radie
" " 15- o. 17,5-	samtl. träd å en cirkelyta med 2 stångdelar (3,29 m) till radie
" " 20-	samtl. träd å halva provytan med 4 stångdelar (6,64 m) till radie
" " 25- 60:	samtl. träd å hela provytan med 4 stångdelar (6,64 m) till radie

Vid halva ytor räknas alltid högra halvan.

Inom region I o. II uttas provträd å samtliga provytor. Inom öfriga regioner sker provträdstagning å alla ytor utom å den lilla på varje traktsida.

Registrering av provträden

Provträden protokollförs å bl. 5.

År den ordinarie provytan delad och beskriven på olika protokoll upprättas även skilda protokoll för provträden.

Åtgår det än ett provträdsprotokoll på en provyta (eller del av yta) skall protokollen numreras med romerska siffror (numret antecknas efter "Provträd").

För varje provträd antecknas trädslag med uppdelning för tall (förkortas t), bergtall (bt), vanlig gran (g), adeligran (äg), lärk (lä), björk (bj), ek, bok, arvenbok (av), klippal (klal), gråal (gral), asp, ask, aln, lind och övriga. Varvid trädslagets namn angives. År provträden ett beträkta såsom vädträd sättes trädslagshöjningen inom parantes.

Samtliga nedan angivna mätningar och klassificeringar skall utföras på provträden å de ordinarie ytor, som är belägna vid traktsidans slutpunkt (fullständiga provträdsytor).

På provträden å övriga ordinarie ytor inskränks bestämmingarna att avse diameter på bark, barktjocklek, höjd, krongräns, trädklass, gallringsanteckning och åldersklass samt uttagande av tillväxtspån.

Kottförekomst redovisas förutom å sista ytan för varje traktsida, dessutom å yta 2 inom reg. I-IV och yta 2 och 4 inom reg. V.

För provträd å impediment och inägor anges dock ej åldersklass.

Å värdräd mäts endast diameter och höjd oavsett å vilken provyta de är belägna.

Mätning och klassificering verkställs enligt följande:

Mätning

1) Diameter på bark: Det diameternått å provträdet, som erhållits vid uppklävning av ytan, registreras. Å träd över 60 cm vid brösthöjd mätes omkretsen i cm.

2) Barktjocklek: Mätes i närmaste hela cm å två diametrått motsåttå punkter vid brösthöjd av samma diameter, som varit föremål för klåvning.

3) Höjd: Måtes från barken nedelst Christens höjdmåtare och en 5-må stång. Vid antecknandet av höjden sker avrundning vid höjd under 5 m till närmaste 0,1 m och vid höjd från och med 5 till och med 10 m till närmaste 0,5 m samt vid höjd över 10 m till närmaste 1,0 m.

För toppbrutna tråd anges alltid höjden till brottet, varjånte den avbrutna toppens sannolika längd antecknas såsom tillågg (ex. 10+3).

För provytor inom lövbestånd, vilkas slutenhået är så stor att trådens toppar ej kunna urskiljas vid höjdmåtningen, göres särskild anteckning härom i provträdsprotokollet. Provträdens bedömda höjder såttes härvid inom parentes.

Höjdbeståmningen inkluderar i motsåttå till toppskottsbedömmningen, åven årets toppskott.

Betråffande fel vid höjdmåtningen av lutande tråd, se sid. 50.

4) Kottförekomst: Anges för provträd av tall och gran. Registrering skall verkställas för provträd över 10 cm vid brösthöjd inom åldersklasserna III och äldre samt för fröträd och överståndare. Överslagsvis räkning verkställs av kottar mogna under instundande höst och vinter och registreras i följande klasser:

x	ej	bedömd	
1	0	-	10 kottar
2	10	-	50 "
3	50	-	100 "
4	100	-	200 "
5	200	-	400 "
6	400	-	"

Räkning av kottar skall ske för halva kronan och utföras å den tydligast synliga delen med hjälp av kikare. Räkningen skall för gran under våren och försommaren avse honblommor. Räkning av antal intill 50 verkställes så exakt som möjligt, för högre antal på delar av kronan räknas och uppskattning ske av antalet å halva kronan i ovanstående klasser.

Härvid bör särskilt beträffande gran iakttagas att synliga delar av den bortre hälften ej medräknas.

Markering med kryss (x) göres när observationsbetingelserna äro så dåliga att säkerheten äventyras, t.ex. dåliga ljusförhållanden, dåligt utvuxna kottar (tall i regel före 1/7), skydd krona, svårighet att skilja årets kottar från tidigare års etc.

5) Krongräns: Observationerna verkställas med Christens höjdätare. Krongränsens höjd mätes och antecknas på samma sätt som trädhöjden. Vid krongränsens bestämmande anses ensam, frisk gren under den samlade gröna kronan ej tillhöra densamma, om den är isolerad från den övriga kronan av minst tre döda grenvarv. Vanskott räknas ej såsom grenvarv.

6) Torrgräns: Avståndet från marken till nedersta torra gren (el. kvist) registreras för provträd av tall med en brösthöjdsdiameter av 5 cm eller däröver.

Med nedersta torra gren avse härvid gren eller löst sittande grenstump med minst 2 cm:s diameter intill stammen eller den nedersta av ett flertal klenare torra kvistar, vilka icke äro skilda från varandra med ett avstånd överstigande 1 m.

7) Stubb diameter: Diametern i stubbhöjd på lägsta kant mätes i mm och antecknas på den nedersta tomma raden på provyteprotokollet.

8) Toppskott: Observationen avser föregående års toppskott och de sista fem årens toppskott, undersökningsåret ej inräknat, och anges i dm. Toppbrutna träd betecknas $\emptyset$. (Denna beteckning tillämpas även för träd med ersättningstopp i de fall då höjden angivits med bedömt tillägg.) Träd med upphörd höjdtillväxt ävensom träd med torrtopp betecknas med 0. Å lövträd mätes ej toppskottslängd. Beträffande det tekniska utförandet av mätningen med hjälp av kikare, se sid. 48.

Klassificering

1) Trädklass: Följande klassindelning, betecknad med arabiska siffror, skall användas: 0 = fristående träd, 1 = härskande träd, 2 = medhärskande träd, 3 = behärskade träd, 4 = undertryckta träd. Underväxt betecknas uv, fröträd och överståndare med ö.

Med fristående träd avses enstaka träd i luckor o. dyl.

De härskande träden är de högsta och i regel de grövsta i den trädgrupp, där provytan är belägen. De medhärskande är något lägre, har svagare utbildad krona och ej sällan klenare stam än de härskande. De behärskade träden har vanligen kortare toppskott och är senvuxna. De undertryckta träden har oftast upphörd höjdtillväxt.

Om trädens inbördes ställning i gruppen ej är tillräckligt utslagsgivande för klassificering, må deras höjder dessutom vara vägledande enligt följande:

härskande: högre än $\frac{5}{6}$ av de grövsta trädens höjd

medhärskande: mellan $\frac{5}{6}$
och $\frac{4}{6}$ " " " " "

behärskade: mellan $\frac{4}{6}$
och $\frac{3}{6}$ " " " " "

undertryckta: lägre än $\frac{1}{2}$ " " " " "

Till underväxt räknas träd, som når högst till huvudbeståndets halva höjd, och vilkas ålder är väsentligt mindre än huvudbeståndets.

Som överståndare (fröträd) redovisas träd i bestånd, tillhörande huggningsklasserna A, B, C och E. Inom de tre sistnämnda huggningsklasserna omfattar träden ett så ringa

antal per arealenhet, att de ej jämte det under dem befintliga beståndet bilda ett tvåskiktat bestånd. För överståndare av tall ligger den nedre krongränsen över eller i jämnhöjd med beståndets härskande kronskikt. Överståndares ålder är väsentligt större än beståndets.

Överensstämmelse skall föreligga vid redovisning av överståndare och underväxt mellan provyteprotokoll och provträdsprotokoll. Underväxt redovisas endast i enskiktade bestånd av huggningsklass C och D och överståndare i en- eller tvåskiktade bestånd av huggningsklasserna A, B, C och E.

2) Skador: Följande skador skall redovisas: rotröta, rotgadd, mittgadd, toppgadd, kräfte, insektsangrepp (av barkborre), brandljud, frostsprickor, toppbrott, torrtopp, dubbeltopp (för barrträd), åverkan av större djur och åverkan av människor. Med rotröta avses en sammanfattande benämning för samtliga rötter konstaterade vid brösthöjd eller därunder. Endast en skada anges, och fästes avseende vid skadorna i nu nämnd ordning.

3) Kvalitetsbedömning avser trädslagen tall, gran, björk, ek, bok, klubb^{en} och asp och utförs för träd > 10 cm i brh. på bark. En bedömning utförs av vilken bästa kvalitet som kan utvinnas ur trädets nedre del enligt följande:

<u>Barrträd</u>	<u>Lövträd</u>	<u>Be- teckning</u>
o/s timmer el. bätte	A-kvalitet el. bätte	o/s (A)
V sort timmer el. slipers	B-kvalitet el. slipers	V (B)
Prima massaved	Prima massaved el. kubb	P
Sekunda massaved	Sekunda massaved	S
Ej gagnvirke	Ej gagnvirke	0

På raden för längd anges hur högt över stubbhöjd gränsen till närmast sämre kvalitet är belägen på närmaste hela meter när. Om lumpning måste ske nedanför kvalitetsgränsen görs avdrag för lumpad längd.

I separat bilaga redovisas kvalitetsfordringar för olika sortiment. För sågtimmer av barrträd gäller en min. längd av 4 m och en minsta toppdian. av 6" i. b. För lövträd är minimidimensionerna för olika trädslag angivna å bilagan.

För massaved av barr- och lövträd skall efter event. lumpning av högst 4 fot kunna erhållas en massavedbit av min. 9 fots längd med en minsta toppdian. av 7,5 cm i. b.

2.74 m.

4) Gallringsanteckning: Här antecknas om provträdet tillhör de i samband med provstämplingen av ytan stämplade träden eller ej.

5) Typ av lövträd: För björk antecknas utpräglad vårtbjörk och glasbjörk. För ek, bok och avenbok med en brösthöjdsdiameter av 15 cm eller däröver anges genomgående huvudstam till minst $\frac{2}{3}$ (klass A, mellan $\frac{2}{3}$ och $\frac{1}{3}$ (klass B) och under $\frac{1}{3}$ (klass C) av trädets höjd.

6) Åldersklass: Här anges den åldersklass, som redovisats på provytan. För träd från "blandade" bestånd anges inom parentes den åldersklass som trädet bedömts tillhöra. För rötskadade träd med ofullständiga borrhspån samt för lövträd av hårdare träslag, som ej kan borraras till mären, anges bedömd åldersklass.

Överståndare, fröträd och underväxt markeras med 0 i kolumnen.

Borrhspån

Från samtliga provträd (utom vårdträd) med en brösthöjdsdiameter av 5 cm eller däröver skall borrhspån uttas.

Å sista ordinarie provytan å varje traktsida skall spånen uttas intill trädets märe (åldersspån). Å övriga provytor skall spånen omfatta minst 25 årsringar, varvid dock längden i allmänhet ej bör understiga 10 cm (tillväxtspån). Borrhspånen skall uttas intill trädets märe inte endast å åldersspånen på sista ordinarie provytan på varje traktsida utan även å tillväxtspånen från tall och gran som har en ålder vid stubben av c:a 90 år (gränsen mellan V:e och VI:e åldersklassen) eller däröver.

För åldersspånen gäller att borrhspånet skall träffa mären på träd under 15 cm. Å grövre träd får innersta årsringens avstånd från mären ej överstiga 2 cm. Å samtliga åldersspån skall gränsen mellan splint och kärna markeras med anilinpenna. Med en höjd av 5 m och däröver markeras dessutom 2 och 4 cm:s avstånd från mären. Till hjälp vid denna markering används rodoidskiva.

Å tillväxtspån behöver ej någon markering ske utöver vad som nedan anges.

För att undvika ensidig borrhspån skall spånen uttagas i en riktning, som svarar mot diametermätningen och

i allmänhet i riktning från ytans centrum.

Vid kvist i borrhspånet tas ett nytt spån.

Barken bör medfölja spånet, så att man vid räkningen av årsringarna å kontoret skall kunna kontrollera att inte någon av de yttersta årsringarna vid barkens bortfallande medföljt denna. Har barken lossnat men ingen årsring medföljt, får spanet dock insändas, om sista årsringens ändyta märks med en ring. Spån, som avbrutits men i övrigt är så felfria att de kan insändas, markeras i brottstället med ett kryss. All markering å spånen sker med anilinpenna.

För att erhålla spånen så hela och raka som möjligt är det av största vikt att borren, särskilt vid borrhspånens början, införes stadigt och att man borrar så jämnt som möjligt utan ryckningar i sidled. Särskilt stöd skall därför användas.

Borrhspån från starkt rötskadade träd eller hårdare lövträd, från vilka fullständiga åldersspån ej kan uttas, insändas, ehuru de är ofullständiga.

I en och samma borrhspånshylsa får endast inläggas ett åldersspån eller högst två tillväxtspån. Två tillväxtspån från provträd, som registrerats på skilda blanketter (delade ytor), får dock ej läggas i samma hylsa. Av de båda tillväxtspånen görs å första spånet ingen markering utöver vad som kan föranledas av barkens eventuella frånvaro. Andra spånet markeras däremot med två kryss å spånets längssida, varjämte samma beteckning görs å hylsan.

Har uppgifterna på borrhspånshylsorna skrivits under regnväder, så att man kan befara att texten blivit suddig eller otydlig, måste hylsorna efter avslutat arbete för dagen genomgå och texten förtydligas.

B I L A G O R

Definitioner för ägoslagen

I. Inägojord. Till inägojord föres nedan angivna ägoslag:

1. Åker

All uppbruten mark, som är eller beräknas bliva använd för odling av säd, rotfrukter, foderväxter, trädgårdsväxter m.m. dylikt.

Mark, som tidigare brukats som åker men numera användes för betesändamål, redovisas såsom åker. Dock skall sådan åker, som med hänsyn till belägenhet (t.ex. nedlagda torpställen), omfång eller andra omständigheter är att betrakta som definitivt igenlagd, hänföras till äng, om den varaktigt användes som sådan, och eljest till skogsmark. En åker, som är beväxt med skog av beskaffenhet, att trädfällning och stubbbrytning näst intill äga rum, innan bearbetning med plog kan ske, redovisas som skogsmark, även om den för närvarande betas. Åker, som skogodlats, hänföres till skogsmark. Om åker däremot blivit beväxt med självsådd plantskog, vilken ej nått större utveckling än att man kan plöja upp marken, har den icke förlorat sin karaktär av åker, även om ett eller annat träd utvecklat sig å densamma, såvida ej förhållandena uppenbarligen visa att marken bör redovisas som äng eller skogsmark. I gränsfall bör läget och markens godhetsgrad fälla utslaget.

2. Tomt

Mark, som användes till byggnadsplats, gårdsplan, ladugårdsplan och dylikt. Hit hänföres jämväl park, anlagd eller naturlig, där marken icke synes böra hänföras till trädgård eller skogsmark.

Skogbevuxna tomter, industriområden och flygfält redovisas som särskild underavdelning under inägojord.

3. Äng

Mark, utnyttjad och lämplig för foderproduktion.

a) Kultiverad äng

Ej under plog lagd, i huvudsak foderproducerande men ibland trädbevuxen mark, vilken för foderproduktionens förbättrande är föremål för ordnad skötsel, varmed avses sådana åtgärder som röjning, dikning, planering, kalkning, gödsling, frösådd m.m.

b) Naturlig slätter- och betesäng

Huvudsakligen med naturlig gräsvegetation beväxt mark, vilken ej är föremål för särskilda kulturåtgärder men utnyttjas för foderproduktion genom slätter eller bete.

Det är tydligt, att gränsfall finns mellan naturlig äng och skogsmark. I sådana fall bör för bedömandet, huruvida marken är att hänföra till äng även tjäna läget och befintliga hägnader. Det bör dock uppmärksammas, att av bekvämlighetsskäl t.ex. en åker, vilken tillfälligtvis brukas som bete, kan inhägnas tillsammans med en äng eller att en inhägnad kan snedda över utmark, utan att därför hela det inhägnade området är att anse såsom äng. Enstaka träd eller trädgrupper ändra ej ett områdes karaktär av äng.

Slätterängar belägna avsides från bebyggelse, hänföras till ny.

4. Inägobackar (gårdesbackar)

Uppsamlingsgrupp för marker inom eller intill ägoslag, beskrivna under 1-3, vilka på grund av belägenhet, olämplig beskaffenhet, ringa ytvidd eller dylikt i regel ej kan användas för produktivt ändamål.

Hit hänföres oberoende av befintliga hägnader även skogsmarksbälten, vilka med hänsyn till närliggande åker icke lämpligen kunna utnyttjas för skogsproduktion.

Skillnad görs ej på mark, som med hänsyn till jordmånens beskaffenhet är produktiv, och dylik av impedimentartad karaktär.

II. Skogsmark

Mark, som är lämplig för skogsproduktion och ej väsentligen nyttjas för annat ändamål.

Till skogsmark hänförs sådan betad mark och hagmark, som bör utnyttjas för skogsproduktion, likaså förut som åker och äng brukad mark, som på grund av nuvarande eller förestående brukningsförhållanden ej längre bör redovisas som sådan. Till skogsmark hänföres även ljungmark och annan mark (fåladsmark), som av ålder ligger skoglös, såframt den kan anses lämpa sig för skogsproduktion.

Såsom underavdelning under skogsmark redovisas hagmark, tallhed och sumpskog.

Till hagmark hänförs sådan, i regel intill bebyggelse belägen skogsmark å vilken jämsides med skogsbruk bedrivs betesbruk eller slätter, stundom genom vidtagande av vissa åtgärder såsom röjning av mindre, godartade områden, ensidig avverkning av barrskog m.m. Markens huvudsakliga utnyttjande sker dock genom skogsproduktion, ehuru efter växtförhållandena nedsatt. Varken hägnadsförhållanden i och för sig eller skogens beståndskaraktär avgör sålunda markens hänförande till hagmark, utan nuvarande användningssätt.

Tallhedar har som huvudträdsdrag tall; gran och björk förekommer dock ofta insprängda. Slutenheten är nedsatt och uppgår sällan till mer än 6 å 7 tiondelar. Markvegetationens bottenlager utgöres till minst 50 % av lavar.

Sumpskogar. Produktiv skogsmark, vanligen torvbildande där minst hälften av bottenvegetationen utgöres av sumpmossor.

III. Övrig mark

Mark, som i nuvarande skick icke används eller uppenbarligen beräknas icke bli använd för direkt jordbruks- och skogsproduktion.

Övrig mark uppdelas i:

a) Fjäll

I allmänhet kala områden ovan barrträdsgränsen. Inom områden där björk (subalpin) går ^{över} mot fjället finns barr-

trädsstubbar endast sparsamt. Enbart subalpin björk förs sålunda till fjäll, om inte relativt riklig förekomst av barrträdsstubbar tyder på att barrträd, om ej beståndsbildande, dock tidigare förekommit i större omfattning. I områden, där barrträd utan björk går upp emot fjället, förekommer inom fjället tall och gran endast i form av enstaka halvt krypande buskar.

b) Berg

I regel kala marker, som saknar lösa jordlager av för skogens trivsel tillräckligt djup. Mellan bergspartier, belägna för skogsproduktion lämpliga områden, redovisas som skogsmark.

c) Fjällbarrskog

Fjällbarrskogen bildar i regel en övergångszon mellan fjäll och skogsmark och hänföres till övrig mark. Inom områden där björken går upp emot fjället kännetecknas fjällbarrskogen av att barrträden inte ensamma är eller varit beståndsbildande; relativt täta grupper av barrskog kan dock förekomma; björken är av subalpin typ. Örtrika typer med björk av mera ordinär stamform men med gran av fjällskogstyp hänföres till fjällbarrskog. I områden, där barrträden utan björk går upp emot fjället, kännetecknas fjällbarrskogen av att barrträden har upphört att vara beståndsbildande i den omfattningen, att de kunna producera ideellt 1 kbm per hektar.

Markbeskaffenheten inom fjällbarrskogen är av så godartad typ att den ej kan hänföres till impediment och kan stundom vara mycket god med en yppig markflora. Skogsbestånden är dock lokalklimatiskt starkt påverkade, särskilt genom vindexposition, så att mera slutna bestånd sällan bildas.

Samma typ, som utbildas i övergångszonen mellan fjäll, kan stundom uppträda i dalgångarna mot fjället. I dylika fall kan fjällbarrskogen uppträda i botten på dalgången medan högre upp belägna partier utgörs av skogsmark.

d) Flygsandsfält

e) Myr

Kala eller skogbevuxta mossar och kärr.

Klassificering se sid. 59 .

f) Diverse mark

Järnvägar, vägar, gator för elektriska ledningar, upplagsplatser, torv- och dytag, grustag, gruvöppningar, klapperstensfält och gallstränder. Vägar, elektriska ledningar, diken och dylikt redovisas ej särskilt, om bredden ej överstiger 5 m, utan hänförs då till kring- eller närliggande ägoslag. Vägar och järnvägar inom inägområde eller i gräns mot inäga hänförs till inägojord.

IV. Vattentäckt område

Hit redovisas även avloppskanaler. Avloppskanaler av bredd ej överstigande 5 m hänförs till kring och närliggande ägoslag.

Skogsmarkens fördelning å ägargrupper

Vid redovisningen av skogsägargrupper skall följande indelningsgrund tillämpas:

- A. Allmänna skogar
  - 1. Kronoskogar
  - 2. Eklestastika skogar
  - 3. Övriga allmänna skogar.
- b. Enskilda skogar
  - 1. Aktiebolags skogar
  - 2. Övriga enskilda skogar
    - a) Bondeskogar
    - b) godsskogar.

Gruppen kronoskogar omfattar kronoparker, statens utarrenderade jordbruksdomäners skogar, statens flygsandsfält, kronolägenheter, civila boställens skogar, kronoöverloppsmarker och oavmätta kronomarker eller med andra ord statens tillhöriga skogar, som står under domänverkets förvaltning och vars avkastning tillförs domänfonden.

Gruppen ecklesiastika skogar omfattar kyrkofondens, biskopslöneregleringsfondens och övriga ecklesiastika skogar.

Gruppen övriga allmänna skogar omfattar statens till bergshanteringens understöd anslagna skogar, renbetesfjälens skogar, härads- och sockenallmänningar, allmänna inrättningar och stiftelsers skogar, skogar tillhörande lantbruksnämnder, skogar hörande till skogssällskapet, städernas skogar, kommuners skogar, kronohemman med upplåten åborätt m.fl. Vissa staten tillhöriga skogar av relativt liten omfattning, som förvaltas av annan myndighet än domänverket, såsom vattenfallsstyrelsen, arméförvaltningen m.fl., ingår bland övriga allmänna skogar.

Gruppen aktiebolags skogar omfattar skogar tillhöriga aktiebolag (alltså bolag ställt på aktier och ej enkla bolag.)

Gruppen övriga enskilda skogar omfattar fideikommisskogar, godsens och herresätenas skogar, bondehemmanens skogar, skogar tillhöriga bolag, som ej har karaktär av aktiebolag, samt s.k. kronohemman och krononybyggen i Norrbottens och Västerbottens län.

Alla "övriga enskilda skogar" belägna i Norrland, Kopparbergs län samt i följande storkommuner inom Järmlands län: Finnskoga-Dalby, Norra Ny, Ekshärad, Gustaf-Adolf, Hagfors stad, Norra Råda, Vitsand, Östmark, Fryksände, Gunnarskog, Brunskog, Arvika stad, Älgå, Edå, Köla, Järskog, Töcksmark, Holmedal, Årjängs köping och Sillerud redovisas som bondeskogar. I övriga Svealand redovisas "övriga enskilda skogar" med en skogsmarksareal inom en och angränsande kommuner under 400 ha som bondeskog och med en motsvarande areal av 400 ha eller däröver som godsskog. I Götaland är motsvarande gräns mellan bondeskog och godsskog 200 ha.

Skogsinventering
(Skogsinventering)

Skogsinventering

Skogsinventering

Skogsinventering m. fl. i Sverige

Skogsinventering

Enskilda godsskog

Skogsinventering (utan
Skogsinventering)

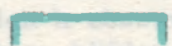
Skogsinventering

Skogsinventering i Sverige

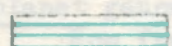
Kartbeteckningar för rågångar mellan olika skogsägarkategorier, m.m.

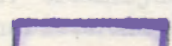
Kronopark

Kronodomän

Kronoöverloppsmark

Ecklesiastika skogar

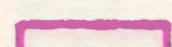
Härads-sockenallmanning
(Skogssällskapet)

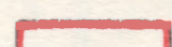
Nationalpark

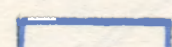
Renbetesfjäll

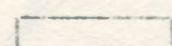
Stadsskog m.fl. = övr.allm.

Aktiebolag

Enskilda: godsskog

" bondeskog (utan färgbeteckning)

Skyddsskog

Svårförnygrad Södra Sverige

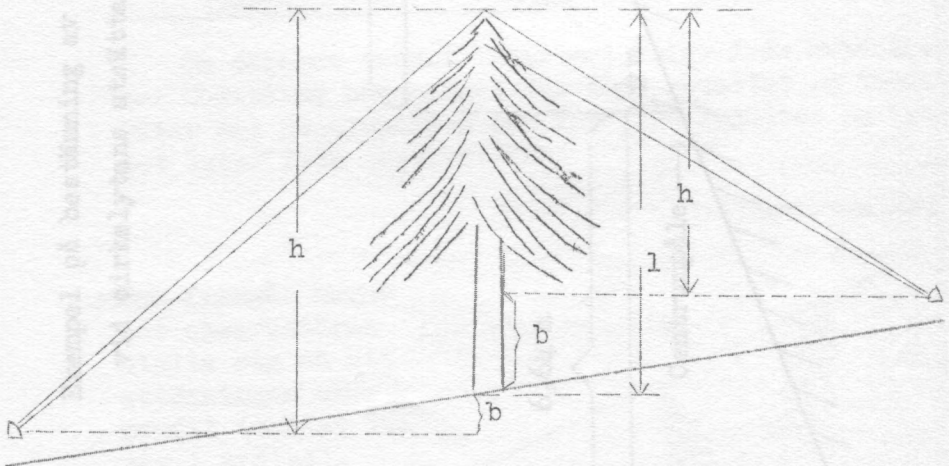
" Norra Sverige

1928 års skyddsgräns

Mätning av toppskottslängd med kikare.

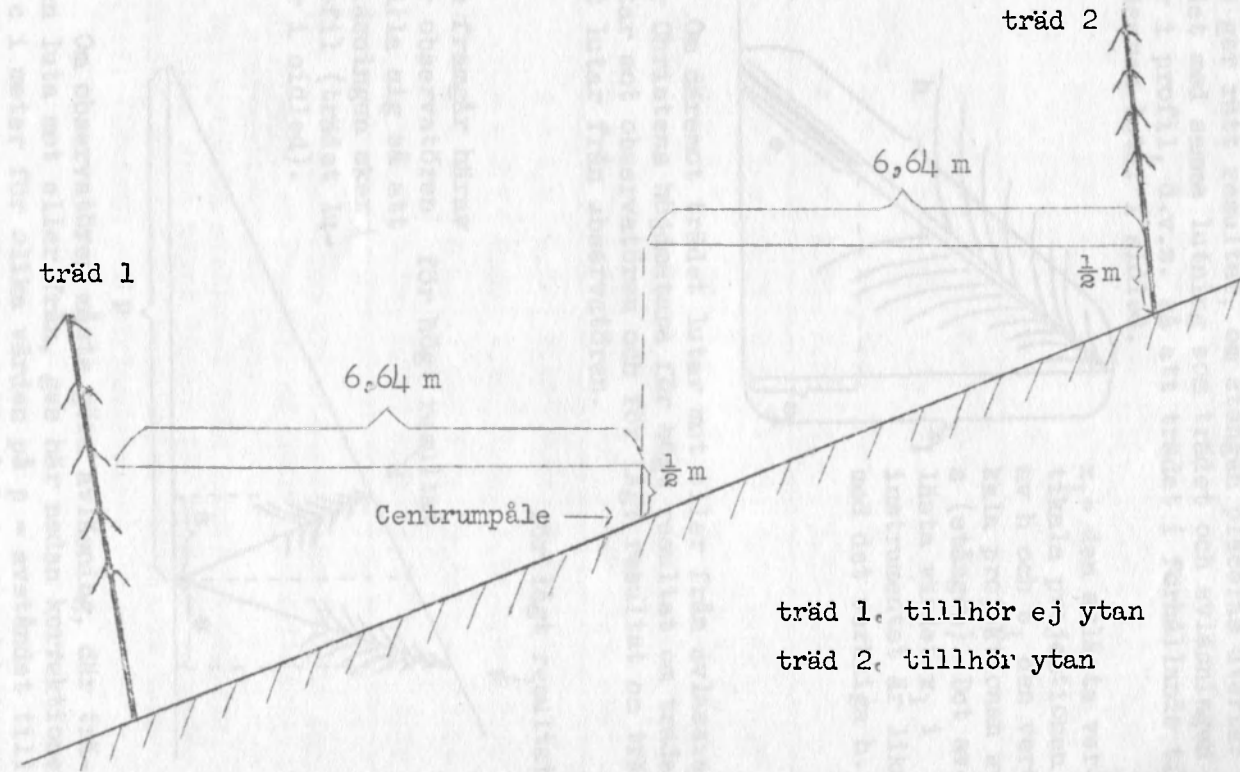
Med hjälp av kikarens trådkors, trädhöjd och avståndet från observatören till trädet kan man avläsa de fem sista samt sista årets toppskott. Här bortses från innevarande års toppskott. Beträffande trädhöjden h observeras att den icke är lika med den verkliga höjden över mark l , utan höjden över horisontalplanet genom avläsarens öga.

Som framgår av nedanstående skiss skulle den del av trädhöjden b som ligger under eller över detta horisontalplan dras ifrån den verkliga höjden om observatören står högre än trädets markhöjd och läggas till om han står lägre. På horisontell mark dras 1,5 - 2 m från verkliga höjden l (observatörens höjd).

Förfarande vid toppskottsmätningen: Observatören ställer sig på lämpligt ställe och avstånd från trädet (drygt trädhöjden). I kikaren fixeras sista eller 5 sista toppskotten och antal streck avläsas. Avståndet (horisontalt) till trädet mätes eller stegas. Med hjälp av nomogrammet avläses streckvärdet i mm med ingång efter h (se ovan) och avståndet till trädet. Mellan kurvorna interpoleras på vanligt sätt. Detta streckvärde multipliceras sedan med antal avlästa streck. Med hjälp av tabellen avläses toppskottslängden direkt i dm.

Exempel på bestämning av kantträd
vid cirkelytans utsättande.

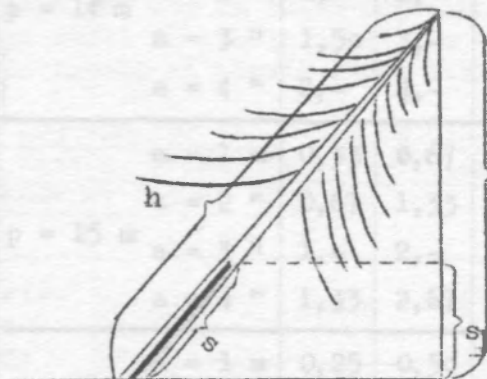

träd 1. tillhör ej ytan

träd 2. tillhör ytan

Höjdmätning av lutande träd

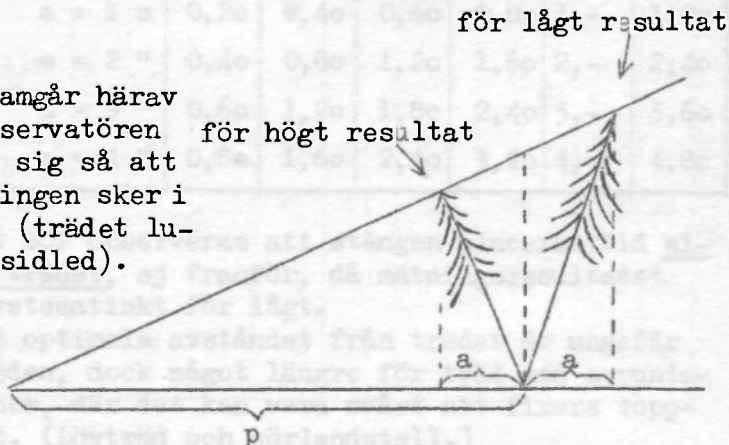
Mätning av ett lutande träd med Christens höjdmätare ger rätt resultat, om stängan placeras utefter trädet med samma lutning som trädet och avläsningen sker i profil, d.v.s. så att trädet i förhållande till avläsaren lutar i sidled.

x_1 = den avlästa vertikala projektionen av h och s , den vertikala projektionen av s (stängan). Det avlästa värdet x_1 i instrumentet är lika med det verkliga h .

Om däremot trädet lutar mot eller från avläsaren ger Christens höjdmätare för högt resultat om trädet lutar mot observatören och för lågt resultat om trädet lutar från observatören.

Som framgår härav bör observatören ställa sig så att avläsningen sker i profil (trädet lutar i sidled).

Om observatören måste göra avläsning, där träden luta mot eller från, ges här nedan korrekationer = c i meter för olika värden på p = avståndet till trädet i m. a = horisontella lutningsprojektionen i m, h = avläst höjd i meter, c skall läggas till avlästa höjden om trädet lutar ifrån observatören och dras ifrån om trädet lutar mot observatören.

Korrektion i m = c

Avläst höjd i m	10	15	20	25	30	35	
p = 10 m	a = 1 m	0,50	1,-	1,50	2,-	2,50	3,-
	a = 2 "	1,-	2,-	3,-	4,-	5,-	6,-
	a = 3 "	1,50	3,-	4,50	6,-	7,50	9,-
	a = 4 "	2,-	4,-	6,-	8,-	10,-	12,-
p = 15 m	a = 1 m	0,33	0,67	1,-	1,33	1,67	2,-
	a = 2 "	0,67	1,33	2,-	2,67	3,33	4,-
	a = 3 "	1,-	2,-	3,-	4,-	5,-	6,-
	a = 4 "	1,33	2,67	4,-	5,33	6,67	8,-
p = 20 m	a = 1 m	0,25	0,50	0,75	1,-	1,25	1,50
	a = 2 "	0,50	1,-	1,50	2,-	2,50	3,-
	a = 3 "	0,75	1,50	2,25	3,-	3,75	4,50
	a = 4 "	1,-	2,-	3,-	4,-	5,-	6,-
p = 25 m	a = 1 m	0,20	0,40	0,60	0,80	1,-	1,20
	a = 2 "	0,40	0,80	1,20	1,60	2,-	2,40
	a = 3 "	0,60	1,20	1,80	2,40	3,-	3,60
	a = 4 "	0,80	1,60	2,40	3,20	4,-	4,80

Det bör observeras att stängen placeras vid sidan av trädet, ej framför, då mättningsresultatet blir systematiskt för lågt.

Det optimala avståndet från trädet är ungefär trädhöjden, dock något längre för träd med avrundade kronor, där det kan vara svårt att fixera toppskottet. (Lövträd och sörlandstall.)

Tillägg till brösthöjdsålder

Åldern bestämmas med ledning av antalet årsringar vid brösthöjd, ökat med det antal år, som normalt anses åtgå för att en fritt uppvuxen planta å ståndorten i fråga skall nå brösthöjd (1,3 m från marken). Nedanstående tabell må härvid tjäna till ledning.

Antal år, som för skogsmark av olika boniteter och andra ägoslag beräknats erforderliga för en plantas uppnående av 1,3 ms höjd

Redovisningsområde	Trädslag	Bonitet							Inägor	Div.inp.	Myr o. berg	
		II	III	IV	V	VI	VII	VIII				
Region I o. II	tall löv	8	11	14	17	20	23	26	8	20	26	
	gran	9	12	16	19	23	26	30	9	23	30	
"	III	alla	6	8	10	13	16	18	21	6	16	21
"	IV (utom Värml.)	alla	6	7	8	9	10	11	12	5	10	12
Värmland	tall, löv	6	7	8	10	13	17	22	6	13	22	
	gran	8	10	12	15	17	19	23	8	17	23	
Region V (utom Gotl.)	alla	6	7	7	8	8	9	10	5	8	10	
Gotland	alla	6	7	8	9	11	13	16	6	11	16	

Framflyttning i meter vid olika lutningsvinklar
under längdmätning i kuperad terräng

Lutning	Vinkel	Framflyttning
2 m på 20 m	6°	0,1 m
3 " " 20 "	9°	0,2 "
4 " " 20 "	12°	0,4 "
5 " " 20 "	14°	0,6 "

Stämplingsinstruktion

Provstämplingen åsyftar i princip att erhålla en översikt av virkesutfallet vid en viss såsom rationell ansedd beståndsvård. Den är avsedd att lämna ett stöd åt avverkningsberäkningen, men den ersätter icke denna. Huruvida en med provstämplingen överensstämmande avverkning verklingen är lämplig, måste göras till föremål för särskilda överväganden. Sålunda kan provstämplingens resultat bära i den slutliga avverkningsberäkningen modifieras av hänsyn till behovet att ransonera knappa virkestillgångar eller till omöjligheten att inom erforderlig tid vidtaga förnyingsåtgärder, som betingas av det genom provstämplingen representerade verkets avverkning.

Provstämplingen avser endast att utmärka den avverkning å varje yta, som förrättningsmannen, med hänsyn jämväl till kringliggande bestånd, finner vara ur beståndsvårdssynpunkt önskvärd. Därvid tagas endast sådana områden i betraktande, som kunna överblickas från ytan.

Provstämplingen skall utmärka den avverkning, vars omedelbara utförande anses önskvärd ur beståndsvårdssynpunkt. Stämplingen utföres med tanke på att avverkningen skall återkomma efter ett visst, för landsdelen bestämt intervall. Huggningsintervallen skola i genomsnitt utgöra 20 år inom regionerna I, II, III, 10 år inom region IV och 6 år inom region V. Om för beståndet angivits huggning såväl i a- som i b- perioderna bör huggningsstyrkan avpassas med hänsyn till härigenom kortare huggningsintervall.

Provstämplingen utföres, även om virkesutfallet per hektar blir för litet för ekonomisk avverkning. Att en yta nyligen gallrats utgör sålunda ej hinder för provstämpling. Den omständigheten, att å viss yta vissa dimensioner ej anses lämna rotnetto, hindrar ej deras utstämpling. Av sådana förhållanden påkallade korrekationer tillhöra avverkningsberäkningen.

En uttömmande instruktion är icke möjlig utan förutsattes, att varje yta behandlas med avsikt att göra det bästa möjliga av den föreliggande skogliga situationen utan större påverkan av förrättningsmannens sympatier för ett visst skogsbrukssätt eller viss beståndsform. Med en sådan inställning skulle i

regel stämplingen komma att medföra bibehålland av beståndskaraktären såväl hos likformiga som olikformiga bestånd.

Vid provstämplingens utförande torde följande riktlinjer förtjäna beaktande.

Huggningsklass A. Stämplingen avser erforderlig komplettering av föregående avverkning i avsikt att befordra föryngringsmöjligheterna.

Huggningsklass B. Stämplingen i B:1 avser i likåldriga bestånd enbart förekommande överståndare, som på grund av avstannad tillväxt eller såsom hindrande för ungskogen böra avlägsnas. Hänsyn bör tagas jämväl till behovet av ytterligare fröproduktion. Stämplingen i B:2 utföres i huvudsak efter de grunder, som nedan anges för huggningsklass C.

Huggningsklass C. Stämplingen avser gallring. Huvudregeln är att befordra utvecklingen av väl vuxna träd med goda kronor genom uttag av sämre träd och träd med ringa utvecklingsmöjligheter samt alltför dominerande individer. Stor vikt bör läggas vid det kvalitativa urvalet. Det bör observeras, att produktions uthållighet väsentligen beror på tillräcklig stamförekomst under gallringstidens senare skeden. Kvalitativt goda och välplacerade småstammar sparas; dock bör gallring ske bland småträden, så att de för framtiden avsedda stammarnas utveckling befordras.

I likåldriga bestånd, särskilt av tall och lövträd, få de första gallringarna gärna läggallringskaraktär genom bortrensning av odugliga småstammar. Huggningsformen förskjutes sedan till likformig genomgallring och kan övergå till en måttlig huggning uppifrån. Härigenom nedbringas förrådet utan större produktionsminskning, vilket medför bättre förräntning. Gallringens orientering till de högsta skikten får dock ej bli så utpräglad, att medelhöjden och därmed massproduktionen sänkes avsevärt.

Huggningsklass D. Vid beståndsbehandlingen bör kravet på förräntning beaktas. Genom beståndets hänförande till någon av underklasserna D:1 eller D:3 har förrättningsmannen tagit ställning till frågan om beståndets bibehållande som produktionsfaktor (D:1)

allena avveckling (D:3), medan han genom åsättande av D:2 angivit valnöjlighet i nämnda avseenden.

Vid stämpling i D:1 åsyftas att med beaktande av kravet på markens behöriga utnyttjande genom ökat ljusstillflöde vidmakthålla och befordra tillväxten, särskilt hos kvalitetsträden och att befordra utvecklingen och stormberedigheten hos blivande fröträd. Vederbörlig hänsyn tagas till skadan för storm- och torkskador, detta särskilt i förut ogallrade bestånd.

Stämpling i D:2 gives alltid karaktär av gallring. Gallringen utföres enligt samma principer som i D:1. Härvid beaktas dock, att tidpunkten för D:2-beståndens föryngring ligger närmare i tiden.

Vid stämpling i D:3 får hänsyn främst tagas till föryngringsförhållandena, såsom fröträdens frösättningsförmåga, exposition, marköteckningens beskaffenhet, benägenhet för uppkomst av hindrande hyggesogräs m.m. Utvecklingsbara träd, särskilt timmerträden även om de äro utan direkt medverkan i fröproduktionen böra jämväl kvarställas, om de beräknas avsätta en värdefull tillväxt och deras kvarlämnande ej medför hinder för föryngringen.

Huggningsklass B. Stämplingen avser beståndets snara avveckling och föryngring. Härvid bör observeras, att då bestånd av hagmarkskaraktär hänförts till denna huggningsklass, avvecklingen ofta bör ske genom successiv utglesning av eventuellt förekommande överbestånd av dålig björk med hänsyn till den granföryngring som kan förekomma. I tillämpliga delar beaktas anvisningarna för stämpling i D:3.

Anvisningar för bonitetsklassifiering.

Bonitetsbedömningen avser att gruppera skogsmarken i klasser med likartad produktionsförmåga.

Boniteringstabellerna för norra Sverige används inom region I, II och III (inom Kopparbergs län dock endast för storkommunerna Idre, Särna, Transtrand, Lilla Älvdalen, Våmhus och Orsa). Samma tabeller tillämpas även inom region II för storkommunerna Finnskoga-Dalby, Norra Ny, Vitsand och Östmark av Värmlands län.

Tabellerna för södra och mellersta Sverige används inom region III för Kopparbergs län utom ovanstående kommuner, inom region IV med undantag för ovanstående kommuner i Värmlands län samt inom region V.

De angivna höjdserierna enligt Jonsons boniterings-schema är att betrakta som stöd för boniteringen endast i de fall, då det gäller mera regelmässigt uppdragna och med låggallring eller genogallring skötta skogar, likåldriga bestånd samt mark av enhetlig bonitet. Har avverkning skett genom dimensionshuggning eller timmerblädning, kan den kvarstående skogens medelhöjd vara för liten för att karakterisera boniteten. En fröträdsställning består däremot i regel av beståndets härskande stammar, varigenom fröträden visa större medelhöjd än det slutna beståndet.

Boniteringen skall i princip ske efter det med hänsyn till marken lämpligaste trädslaget. Dock må i huggningsklasserna B och C det befintliga trädslaget tjäna som underlag oavsett om detta kan anses vara lämpligast.

För kalmarker och ungskogar bedöms boniteten med stöd av förhållanden på närliggande marker samt genom observation å kvarstående stubbar, markfloras beskaffenhet m.m.

Om marken skulle vara besvärad av blockrikedom, försurningsfläckar, berg i dagen eller andra impediment av så ringa utsträckning, att de ej vid mätningen blivit särskilt redovisade, skall skälig hänsyn tas till genom impediment förorsakad produktionsminskning, varvid boniteten i motsvarande grad sänks. Som stöd vid jänkningen

erinnras, att en sämre bonitetsklass vid bästa utnyttjande av marken beräknas ge ca 25 % lägre virkesskörd än närmast bättre klass, varför sänkning med en hel klass endast bör ske, om skoglösa impediment ingår med 25 % av beståndets areal.

1. Risbössar. a) kala, b) trädbevuxna

Risbössar är ris- och vitbössorna sammanlagna, där vitbössorna bildar tydliga och tåta tavor. Av de rikligt-yngligt förekommande risen märks särskilt ljung, edel, skvathorn och dvärgbjörk. Dessutom förekommer vissa halvgräs och örter, såsom tvärlin, ljörtrot och silversår (Drosera).

2. Halvgräs- (el. starr-)bössar. a) kala, b) trädbevuxna.

Dessa utmärks av ett i en kil och dunkel matta av kala eller blott svagt turbildande vitbössor förekommer starrgräs, tvärlin eller tåvår etc. rikligt-yngligt.

3. Karr. a) kala, b) trädbevuxna.

Karrad förestår växtsamlingen på tallar, tittels vattensvällande eller vattensäckiga marker, i vilka sammanlagna mossklickar saknas eller där mossklickat utgöres av brunsvamp eller andra biologiskt närstående mossor. Påttakligt huvudsakligen av olika halvgräs (starrgräs, ängsull etc.), stundom även gräs och örter. Vidare förekommer ej sällan vissa ris och buskar, såsom pors, dvärgbjörk och viden.

Höjdbarmeters användning

För bestämmande av provytornas höjd över havet används höjdbarmeter.

Höjdbarmetern installeras på viss höjd över havet genom att rida upp eller ner på en...

Schema för klassificering av myrar

Med myrar förstås torvbildande, till våta platser bundna växtsamhällen, vilka i naturligt tillstånd är trädlösa eller endast glest trädbevuxna. Ur skoglig produktionssynpunkt tillhöra myrsamhällenas växtplatser i odikat skick impedimenten (övrig mark).

Myrarna indelas i följande tre undertyper.

1. Rismossar, a) kala, b) trädbevuxna

Rismossar är ris- och vitmossrika samhällen, där vitmossorna bildar tydliga och täta tuvor. Av de rikligt-ymnigt förekommande risen märks särskilt ljung, odon, skvattram och dvärgbjörk. Dessutom förekommer vissa halvgräs och örter, såsom tuvdun, hjortron och sileshår (Drosera).

2. Halvgräs- (el. starr-)mossar, a) kala, b) trädbevuxna.

Dessa utmärks av att i en lös och lucker matta av icke eller blott svagt tuvbildande vitmossor förekommer starrgräs, tuvdun eller tuvsäv etc. rikligt-ymnigt.

3. Kärr, a) kala, b) trädbevuxna.

Härmed förstås växtsamhällen på sanka, tidsvis vattenöversilade eller vattenbetäckta marker, i vilka samhällen mosstäcke saknas eller där mosstället utgörs av brunmossor eller dessa biologiskt närstående mossor. Fältskikt huvudsakligen av olika halvgräs (starrgräs, ängsull etc.), stundom även gräs och örter. Vidare förekommer ej sällan vissa ris och buskar, såsom pors, dvärgbjörk och viden.

Höjdbarometerns användning

För bestämmande av provytornas höjd över havet används höjdbarometer.

Höjdbarometern inställs på viss höjd över havet genom att vrida den yttre rörliga skalan.

Vid användning av höjdbarometern skall iakttagas:

1. Varje morgon skall, vid passerande av fix- eller höjdpunkt, barometern inställas på punktens höjd över havet. Såsom höjdfixpunkter kan generalstabskartan samt

å järnvägsstationer angivna höjder användas.

Å en del generalstabsblad är höjden angiven i f. Vid omräkning till meter multipliceras fotantalet med 0,3.

2. Vid varje provyta avläses höjden över havet, som antecknas å provyteprotokollet i klasser om 50 meter.

3. Inom taxeringslinjerna sker avläsning av barometern fortlöpande vid varje provyta intill nästa tillgängliga höjdfixpunkt, där ny omställning av barometern sker. Sådan omställning skall ske så ofta som möjligt. Om vid omställning av barometern större avvikelser föreligger, skall höjderna å föregående provyteprotokoll justeras, så att angivna höjdsiffror bli så exakta som möjligt.

Bilinstruktion

Bilen, som är tjänstebil skall användas för lagets nödiga körningar i tjänsten. Lämplig person i laget bör utses till förare. Även annan person tillhörig laget kan på lagledarens order fungera som förare, dock, må så få förare som möjligt anlitas. Lagledaren är ansvarig för bilens disposition och åligger det honom tillse att nedanstående anvisningar följas.

1. Körjournal och körbok.

I körjournalen göres anteckningar om bränsle- och oljepåfyllning m.m. enligt exempel å sid 6-7 i journalen. Mottagningsbevis för inköp av bensin etc. skall insändas till kontoret i samband med månadsredovisningen.

Körboken skall föras kontinuerligt varje dag av den som utfört körningen, varvid uppgifter om datum, nätarställning, körda km och vad körningen avser skall införas. Lagledaren kontrollerar och eventuellt kompletterar boken.

2. Försäkringar.

Bilarna är icke trafik- eller vagnskadeförsäkrade men tillslutna Räddningskåren. Räddningskårens karta och förteckning över hjälpstationer skall alltid medföras i bilen så att vid eventuellt behov av bärgningsvagn eller ambulans hjälp kan tillkallas från närmaste hjälpstation. Betalning sker med Räddningskårens checkar.

3. Föreskrifter och råd för bilens skötsel.

Förutom vad som föreskrives i körjournalen sid. 2-5 gäller att bilen skall hållas snygg både utvändigt och invändigt (även motor och motorrum). Före rundsmörjning bör underrede och fjädrar renspolas. Tillse att bromsarnas justerbackar ej rosta fast. - Oljebyte i motor bör ske vart 200:de mil.

4. Allmänna föreskrifter.

Förare skall iakttaga största aktsamhet och följa gällande bestämmelser i vägtrafik- och motorfordonsförordningar. Ej upptaga "Liftare" i fordonet.

Förfarande vid olycksfall

Vid olycksfall i arbetet tillämpas de bestämmelser och förordningar, som enligt lag gälla för yrkesskada.

Varje taxeringslag skall vara försedd med av Skogshögskolan tillhandahållen förbandslåda i fullt användbart skick, och dessutom skall ett tillräckligt antal s. k. första förband finnas lätt tillgängligt för användning. Dessutom skall i varje bil finnas en mindre förbandslåda av räddningskårens modell.

Vid inträffat olycksfall skall i första hand föreskrifterna i "Första hjälpen vid olycksfall" tillämpas. Genom lagledarens försorg bör därefter den skadade, för såvitt skadan ej är obetydlig, omedelbart komma under läkarbehandling. Ambulans rekvideras om möjligt från närmaste ambulansstation ansluten till räddningskåren. (Se förteckning i räddningskårens karta.) Vid eventuell inläggning på sjukhus, skall meddelande härom så snart som möjligt lämnas till kontoret.

I samband med inträffat olycksfall skall anmälan härom genast avgivas i två exemplar till den allmänna sjukkassa, där den skadade är sjukförsäkrad. Härvid användes av Riksförsäkringsanstalten efter samråd med Kungl. Arbetarskyddsstyrelsen fastställt formulär till "Anmälan om yrkesskada. Obligatorisk försäkring". En kopia av denna anmälan skall dessutom tillställas kontoret för kännedom.

Kostnad för transport av den skadade för erhållande av vård, läkarintyg, läkarvård, läkemedel samt vård på sjukvårdsinrättning kan vid behov förskötteras av lagledaren.

Under karenstiden må lagledaren vid olycks- och sjukdomsfall (om den skadade eller sjuke ej befinner sig i sin hemort) utbetala en ersättning per dag som motsvarar merkostnadsersättningen. Ev. fråga om övrig ersättning bedömes från fall till fall och regleras från kontoret.

ALLMÄNNA ADMINISTRATIVA FÖRESKRIFTER

Lagledarens närmaste överordnade är föreståndaren vid institutionen för skogstaxering. Uppdrag att förmedla direktiv till lagledare innehas dock även av utsända inspektörer.

Förmannen skall närmast under lagledaren utöva befäl och biträda denne vid övervakande av lagets arbetare.

Förutom vad i instruktionen tidigare föreskrivits åligger det lagledaren följande:

Beträffande kassaredovisningen:

att med samma ansvar som en statens tjänsteman omhänderta och med vederbörliga verifikationer redovisa för de för taxeringslaget utlämnade medlen. Dylik av lagledaren underskriven redovisning, omfattande kalendermånad, skall assurerad till fulla värdet insändas till Skogshögskolan Institutionen för skogstaxering, Stockholm 50, inom en vecka efter månadens utgång. Lagledaren har att dess emellan vid anfordran redogöra för institutionsföreståndaren eller av denne utsänd inspektör.

att till månadsavlönad utbetala lön för del av månad enligt respektive månads dagantal i överensstämmelse med för olika månader upprättad tabell;

att vid utbetalning av varje månadslön göra avdrag för källskatt enligt skatttabellerna;

att vid insändandet av första månadens redovisning och sedermera vid nyanställningar samtidigt med avlöningslistan insända uppgift om de anställdas fullständiga för- och tillnamn, födelseår och dag, post- och bostadsadress samt mantalsskrivningsort;

att numrera verifikationerna i övre vänstra hörnet samt kontrollera varje verifikation beträffande utbetalt belopp och kvittering; å kvittenser avseende transporter skall färd sätt, väglängd och angivande av orter mellan vilka transporten skett antecknas;

att attestera samtliga verifikationer. Dessa böra skrivas på av Skogshögskolan tillhandahållna kvittensblanketter och ej å smärre notor eller papperslappar. Kvitteringen skall göras med bläck eller anilinpenna;

att före insändande av redovisning kontrollera densamma noggrant.

Beträffande arbetsledning:

att meddela lagmedlemmarna att ömsesidig uppsägnings-tid skall utgöra en vecka;

att noga instruera varje man i laget angående de metoder, efter vilka arbetet skall bedrivas, samt inpränta vikten av att alla observationer och mätningar görs med noggrannhet och i överensstämmelse med denna instruktion;

att tillse, att ej några av de föreskrivna observationerna bortglöms eller utförs mindre omsorgsfullt, och att text och alla siffror skrivs med största tydlighet;

att, därest någon i laget visar sig olämplig, avstänga denne från deltagande i arbetet samt omedelbart anmäla förhållandet till institutionsföreståndaren;

att utbilda reserv till förmän och övriga befattningar efter samråd med institutionsföreståndaren;

att i händelse av olycks- eller sjukdomsfall ordna för den sjukas skötsel och eventuella förflyttning samt till kontoret insända rapport härom (se sid. 47);

att under arbetet icke lämna sitt lag samt övervaka att god ordning råder i laget;

att skadegörelse på gröda, hägnader o. dyl. undviks samt i övrigt tillse, att anledningar till konflikter med ortsbefolkningen undviks samt omedelbart rapportera om sådana förekommit;

att tillse, att försiktighet med eld iakttas och att sålunda under torrperioder rökning i skogen icke förekommer;

Beträffande arbetsplanering:

att planera arbetet på lång sikt på ett kostnadsbesparande och ändamålsenligt sätt. Val av logiorter bör ske så att så korta restider som möjligt erhålles. Som regel bör därför ett och samma logi ej användas mer än högst 5 arbetsdagar i följd under arbetets gång. Skulle särskilda skäl föreligga att ha taxeringslaget stationerat på samma plats längre tid, har lagledaren att i samband med insändandet av arbetsrapporten motivera anledningen härför;

att begränsa overtiden till minsta möjliga. Ordinarie arbetstid (inklusive gångtid och spilltid men exklusive måltidsraster) utgör 15 timmar per arbetsvecka, som lämpligen disponeras med 8 timmar på vardagar och 5 timmar på lördagar. Lagledaren äger bestämma varje dags arbetstid med hänsyn till arbetets lämpliga bedrivande, dock bör längre overtidsarbete under flera dagar i följd om möjligt undvikas liksom arbete på sön- och helgdagar med undantag för förflyttning av lag. Antal arbetstimmar, som vid veckans slut inalles från taxeringens början fullgjorts utöver den ordinarie arbetstiden och för vilka motsvarande ledighet ej redan uttagits utan påräknas först längre fram, skall angivas å varje veckorapport. Med inarbetad tid avses den tid laget disponerats för taxeringsarbete utöver fastställd arbetstid. Därest lagets arbetstid på grund av arbetsförhållandena undantagsvis ej kan till fullo utnyttjas, föranleder detta icke någon minskning av tillgodoräkningen för inarbetad tid.

För taxeringsarbetet outnyttjad tid bör dock regelmässigt utnyttjas för vård och tillsyn av tjänstebil och övrig utrustning, kontroll av blanketter, planeringsarbete, avlöning o.s.v. Därutöver får laget utnyttjas för ovan angivna arbeten under högst 5 arbetstimmar per månad.

Vid beräkning av daglig arbetstid räknas påbörjad halv timma såsom hel halv timma. I samband med flyttning erforderlig packning av personlig utrustning får ej inräknas som arbetstid.

att vid slutet av varje vecka å blankett F 6 rapporter till kontoret den gångna veckans arbeten och närmaste tidens arbetsplan. Under "total tid" anges den tid som åtgått för taxeringsarbetet och förflyttningar.

Uppgår ej denna tid till föreskriven tjänstgöringstid på grund av att hela dagen ej kunnat utnyttjas, antecknas dock den föreskrivna arbetstidens längd, men anges i anmärkningskolumnen den outnyttjade tidens längd. Gångtid innefattar tid för nödvändiga förflyttningar mellan trakter och förläggningar. För varje arbetsdag skall uppgifterna i arbetsrapporten kompletteras med angivande av klockslag då laget dels lämnar förläggningen och dels återkommer; dessutom skall uppkommen (normal) spilltid över 30 minuter noteras.

Veckorapporten skall avsändas i så god tid att den beräknas vara i Stockholm måndag f.m. Om rapporten av någon anledning icke kan förväntas ankomma till kontoret vid denna tidpunkt och positionsuppgifter ej överensstämna med de i föregående veckas rapport angivna, skall position för laget avseende måndag och tisdag, inte telefoneras till telefonvakt (se nedan) senast söndag kväll. Härvid lämnas uppgift om den ordningsföljd, i vilken trakterna kommer att taxeras; samtidigt uppges å vilken poststation meddelanden kan hämtas betr. eventuellt ändrade planer.

att veckorapporten skall omfatta minst tiden t. o. m. dagen före avsändningsdagen med angivande av resplanen minst en vecka framåt samt påföljande måndag och tisdag. Arbetsrapportens logiuppgift bör vara noggrant angiven och om möjligt innefatta uppgift på närmaste telefonadress till lagledaren.

att snarast möjligt telegrafiskt under adress Skogshögskolan, institutionen för skogstaxering, Stockholm 50, eller per telefon Stockholm 34 98 30, ankr. 39 meddela förändring i uppgiven arbetsplan eller adress. Även för andra viktiga meddelanden bör telefonen anlitas.

Ovan angivet telefonnummer gäller endast under följande expeditionstider: Måndagar - fredagar mellan 8.30-16.30. Under övriga tider är nr 34 98 36 nattetkopplat till en talregistreringsmaskin, varvid ändringar i arbetsplan och andra viktiga meddelanden skola lämnas å detta nr (34 98 36). Lessa meddelanden skall vara korta (högst 60 sekunder). Ex. Lag nr 12 vill meddela att planen ändras, så trakterna 315-35-1 och 335-20-1 skall taxeras den 17 juli och den 18 juli.

Meddelandet får då följande ordalydelse:
"Lag 12 177 -315-35-1 nord 187 -335-201 öst",
först lagets nr, sedan siffrorna för datum, månad och trakt-
nr i en följd och därefter vilken traktsida laget börjar
på. Det är viktigt att ett sådant meddelande på ändrad ar-
betsplan börjar med "lag". Andra viktiga meddelanden endast
avseende kontoret lämnas i klar text, dock skall meddelandet
alltid börja med "expedition".

Ex. Expedition lag 5 behöver ny kompassgångare".

Å veckorapporten skall i god tid anmälas, när den inarbetade tiden beräknas komma att uttagas. Ledighet för redan inarbetad tid kan av lagledaren medges laget för högst tre dagar i följd. Önskar laget hopspara inarbetad tid för erhållande av längre sammanhängande ledighet, skall anhållan härom göras å kontoret i god tid dessförinnan. Sådan längre ledighet bör lämpligen uttas i samband med lagets förflyttning till nytt taxeringsområde. Skulle vid fältarbetssäsongens slut inarbetad tid kvarstå, utgår avtalsenligt kontant enkel övertidsersättning här för, enligt särskild tabell.

Lagledaren skall i god tid till kontoret före avslutandet av sitt taxeringsområde, telegrafiskt eller per telefon meddela sista trakt samt telegramadress. Avresa från arbetet får ej anträdas, innan medgivande härom ingått från kontoret.

Beträffande protokoll och postgång:

att tillse, att samtliga protokoll signeras samt att å provyteprotokollet klockslag anges vid arbetets påbörjande och avslutande å ytan. Lunchraster och onormal spilltid, som inträffat sedan föregående provytas avslutande, skall härjümte antecknas i minuter å provyteprotokollet under "Flodområde";

att tillse, att alla protokoll väl förvaras och ordnas;

att låta omskriva och därvid kontrollera starkt uppblötta eller på annat sätt skadade protokoll;

att minst en gång i veckan till kontoret insända avslutade blanketter och insamlade borrhspån;

att härvid bifoga ej vidare behövlige kartor;

att omsorgsfullt emballera försändelser;

att alltid förse dessa med anteckning om avsändarens namn och adress samt insända borrhspån, stamlistor och protokoll såsom vanlig postpaketförsändelse;

att tillse, att i dessa försändelser ej inläggas rekvisitioner eller särskilda meddelanden till Skogshögskolan;

att samtidigt å särskilt brevkort meddela avsändandet och rekvirera eventuellt behöfliga blanketter och andra utensilier;

att adressera meddelanden i tjänsten direkt till institutionen för skogstaxering och ej till någon av tjänstemännen personligen;

att alltid härvid uppge lämplig postadress för eventuella meddelanden samt om möjligt telefonadress;

att å sålunda uppgiven adress efterhöra post;

att härvid övervaka att endast post för det egna laget hämtas;

Beträffande utrustning m.m.

att utkvittera och ansvara för de instrument och redskap, som utlämnas till laget, samt att tillse, att desamma äro fullt brukbara och väl skötta speciellt

att tillväxtborrar, som blivit slöa, insändas till kontoret för utbyte;

att övervaka bilens skötsel enligt särskild instruktion;

att alltid medföra brukbart signalhorn under arbetet och genast giva svar på inspektörens signaler (- - —) ;

P M

ang. observationer och bedömningsområden m.m. vid
förande av provyteprotokoll

<u>Trädbestånd</u>	} bedömes för:	område, som kan överblickas och som påverkar ytan.
<u>Slutenhet</u>		
<u>Fältskikt</u>	} - " - :	endast provytan.
<u>Bottenskikt</u>		
<u>Åldersklass</u>		
<u>Åldersklass</u>	- " - :	provytan och omkringliggande område som påverkar ytan.
<u>Huggn.-klass</u>	} " - :	provytan i kombination med taxeringsbältet.
<u>Åtgärdsförslag</u>		
<u>Beståndsform</u>	} " - :	provytan och område däromkring
<u>Uppkomstsätt</u>		
<u>Tid. huggningar</u>		
<u>Tillstånd i övrigt</u>		

Bonitet: Å provytan skall angivas samma bonitet som
åsatts i arealexteriören. Om provytans boni-
tet avviker från denna, skall arealexteriörens
bonitet dubbelkorsas och ytans avvikande boni-
tet enkelkorsas.

Grövsta trädets höjd och ålder: Av det antal träd, som
beräknas finnas på en yta om 10 ars storlek, uttages 10 %
av de grövsta träden. Det träd som representerar medel-
talet för dessa 10 % registreras betr. ålder vid brh och
höjd i hela meter.